

Uzasadnienie

Projekt planu ochrony rezerwatu został opracowany na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z uwzględnieniem art. 20 ust. 1, 2 i 3 tej ustawy. Zakres zrealizowanych prac został dostosowany do zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych rezerwatu. Projekt planu sporządzono uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794). W związku z tym, że teren rezerwatu pokrywa się powierzchniowo z obszarem Natura 2000 uwzględniono w projekcie planu ochrony, zgodnie z postanowieniami art. 20 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

W rezerwacie nie wyznacza się obszarów, na których można wykonywać polowania, miejsc połowu ryb i innych organizmów wodnych oraz miejsc wprowadzania psów, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4, 11, 14 i 16 ustawy o ochronie przyrody.

W rezerwacie nie wskazuje się obszarów ochrony ścisłej i krajobrazowej, o której mowa w art. 20 ust. 3 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody.

Rezerwatu nie udostępnia się dla celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa, o których mowa w art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody.

W zarządzeniu nie wskazano obszarów, ani miejsc udostępnianych dla badań naukowych. Mając na uwadze dbałość o zachowanie celu ochrony rezerwatu przyrody we właściwym stanie, udostępnianie rezerwatu w celu prowadzenia badań naukowych może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 24 i ust. 5 ustawy o ochronie przyrody. Uzyskanie indywidualnej zgody na prowadzenie tego typu czynności gwarantuje z jednej strony nadzór nad ich rodzajem i metodyką zabezpieczając z drugiej strony rezerwat przed negatywnym oddziaływaniem realizowanych prac, czy też przed wykonywaniem prac badawczych, których tematyka nie wymaga ingerencji w ekosystem rezerwatu. Szeroki zakres i tematyka badań naukowych sprawia, że pełną kontrolę nad ich wpływem na rezerwat można zachować tylko poprzez rozpatrzenie indywidualnego wniosku. Nie występuje natomiast możliwość precyzyjnego zdefiniowania w planie ochrony dla wszystkich rodzajów badań jednego sposobu postępowania, który minimalizowałby ich negatywny wpływ na rezerwat.

Rezerwat został ustanowiony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 29 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1988 r. Nr 5, poz. 47). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych unikalnego kompleksu leśnego z udziałem drzewostanów z panującym dębem bezszypułkowym i

różnogatunkową roślinnością zielną z rzadkimi i chronionymi gatunkami oraz wyróżniającego się wartościami faunistycznymi i geomorfologicznymi. Położony jest on na terenie powiatu siedleckiego w gminie Wodynie. Rezerwat obejmuje w całości grunty należące do Skarbu Państwa, będące w zarządzie Lasów Państwowych administrowane przez Nadleśnictwo Siedlce i położone w zasięgu terytorialnym Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie.

Na terenie gminy Wodynie nie ma obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujących swym zasięgiem obszar rezerwatu i tereny do niego przyległe. Dla gminy obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wodynie (Uchwała nr XXII/130/2001 Rady Gminy w Wodyniach z 26 lutego 2001r.). Dokument ten nie wymaga zmiany, w związku z utrzymaniem bądź odtworzeniem właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Tym niemniej, w celu zabezpieczenia rezerwatu przed zagrożeniami wynikającym z działalności człowieka, należy, stosownie do postanowień art. 20 ust. 3 pkt 7 ustawy o ochronie przyrody, zdefiniować ustalenia do studiów i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Najistotniejszymi zdiagnozowanymi zagrożeniami zewnętrznymi dla rezerwatu są:

- 1) zmiana przeznaczenia i sposób użytkowania gruntów wokół rezerwatu, w szczególności poprzez ich intensywną zabudowę, zarówno mieszkalną jak i letniskową oraz wylesienia. Intensyfikacja zabudowy terenów otaczających rezerwat, może stanowić główne zagrożenie dla jego ochrony, w szczególności poprzez oddziaływanie na poziom wód gruntowych, objawiające się recesją roślinności torfowiskowej z rezerwatu;
- 2) wnikanie na teren rezerwatu gatunków obcych w związku z powstającą wokół rezerwatu zabudową;
- 3) wylesianie terenów otaczających rezerwat;
- 4) zmiany stosunków wodnych związane z wprowadzeniem sposobu przeznaczenia i użytkowania gruntów w formie kopalni żwiru lub piasku.

W otoczeniu rezerwatu przeważają tereny leśne oraz tereny rolne w większości nie stanowiące własności Skarbu Państwa. Rezerwat w zdecydowanej przewadze pokrywają zbiorowiska leśne o charakterze antropogenicznym. Są to głównie niezbyt stare lasy dębowe, sosnowo - dębowe i sosnowe rosnące na zróżnicowanych siedliskach. Znacznie mniejszą powierzchnię zajmują ekosystemy wodno-błotne, których udział w powierzchni rezerwatu jest niewielki. Są to przede wszystkim oligotroficzne zbiorniki wodne, które stanowią ważny element wzbogacenia różnorodności krajobrazowej oraz gatunkowej rezerwatu. Otaczają je przeważnie ekosystemy torfowiskowe zaliczone głównie do grupy torfowisk przejściowych. Na terenie rezerwatu występują siedliska przyrodnicze, wymienione w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej i ujęte w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z 13 kwietnia 2010 r. i są to grąd

subkontynentalny, ciepłolubna dąbrowa, torfowiska przejściowe oraz trzęsawiska. Siedlisko grądu subkontynentalnego dominuje powierzchniowo w rezerwacie zajmując ok. 68% jego powierzchni. Jest ono rozpowszechnione praktycznie na całym jego obszarze, poza krańcem północno-zachodnim oraz południowo zachodnim, gdzie gleby są słabsze i występują bory mieszane lub mocno zniekształcone postaci lasów. Grądy w rezerwacie reprezentują różne stany zachowania, 45% powierzchni grądów to siedliska częściowo zniekształcone. Zniekształcenie to spowodowane jest głównie nadmiernym udziałem sosny. Innym zniekształceniem jest młody wiek drzewostanów na siedlisku, słaba charakterystyka kompozycji gatunków runa, nadmierny udział gatunków borowych, prześwietlenie i związany z tym rozwój jeżyn. Są też grądy bardzo dobrze wykształcone, z prawidłową strukturą przestrzenną, bogatym II piętrzem drzewostanu i runem. Najczęstszą postacią siedliska 9170 w rezerwacie, jest drzewostan dębowy, składający się z dębu bezszypułkowego z domieszką szypułkowego oraz z obfitym udziałem graba w II piętrze i runem składającym się z charakterystycznych gatunków. Niekiedy, zwłaszcza w postaciach regeneracyjnych siedliska, gdzie drzewostan składa się z brzozy z sosną lub dębem, a II piętro lub podrost grabowy hamują znacząco dostęp światła, runo jest bardzo słabo wykształcone i pokrywa tylko kilka procent powierzchni. Inną postacią siedliska grądowego jest grąd wysoki – trzcinnikowy, w rezerwacie występujący, jako drzewostany dębu bezszypułkowego, bez II piętra, ale za to z bujnie rozwiniętym podszytem lub podrostem graba, leszczyny, kruszyny i jarzębu. Większy jest wówczas w runie udział gatunków borowych, oraz odnowienie dębu bezszypułkowego. W takich grądach występują również gatunki charakterystyczne dla świetlistych dąbrów.

Siedliska ciepłolubnych dąbrów stwierdzono na 12% powierzchni rezerwatu. Siedlisko to nie występuje równomiernie na całym jego terenie, ale skupia się w południowej i środkowej części. Jest to w zasadzie jeden większy oraz dwa mniejsze płaty, znajdujące się w najwyższych partiach rezerwatu. Siedlisko 9110 w obrębie swojego zasięgu w rezerwacie i jednocześnie obszarze Natura 2000, jest dość dobrze wykształcone, z bogatym zestawem gatunków typowych. Są to głównie drzewostany dębu bezszypułkowego o dość silnym zwarcie górnego piętra. To, co umożliwia przetrwanie gatunków ciepłolubnych w runie to przede wszystkim brak na ogół II piętra oraz niezbyt duże zwarcie podszytu. W takich postaciach ciepłolubnej dąbrowy, w runie występuje szereg gatunków typowych dla tego siedliska. Część arealu siedliska jest jednak zniekształcona poprzez zarastanie podszytem, który bujnie rozwija się zwłaszcza na nieco żyzniejszych glebach. Miejscami pokrycie podszytem sięga do ok. 70% powierzchni, co stanowi już pewne zagrożenie dla tego siedliska. Podszyt składa się tu z różnych gatunków: leszczyna, grab, kruszyna, jarząb, czeremcha pospolita, podrosty dębów. Do specyficznych postaci siedliska 9110 należy zaliczyć fragmenty nawiązujące florystycznie do boru mieszane ale ze stałym, choć niezbyt liczным występowaniem wielu gatunków ciepłolubnych. Są to postaci szczególnie prześwietlone, z niezbyt zwartym podszytem, złożonym głównie z kruszyny i jarzębu. Wśród zwartego kobierca borówki

pojawiają się pojedynczo gatunki charakterystyczne dla grądów oraz nieliczne gatunki ciepłolubnych dąbrów.

Torfowiska przejściowe i trzęsawiska zostały stwierdzone w dwóch miejscach, położonych blisko siebie. Jedno z nich to niecka w oddz. 239f, powstała zapewne w wyniku eksploatacji torfu. Obecnie jest to torfowisko przejściowe, z występującym centralnie niewielkim oczkiem wodnym zarośniętym szuwarem trzcinowym. Dookoła oczka występuje pło mszarne zdominowane przez torfowce oraz turzyce. Pojedynczo natomiast występują podrosty brzozy omszonej i sosny zwyczajnej. Drugi fragment siedliska 7140 otacza od południa i zachodu dystroficzny zbiornik wodny w wydz. 238j, powstały również w efekcie wydobywania w przeszłości torfu. Obrzeża tego zbiornika, porasta mszar torfowcowy porośnięty wełnianką wąskolistną oraz brzozą omszoną.

W zdecydowanej większości istniejące zagrożenia rezerwatu i obszaru Natura 2000 wynikają z uwarunkowań wewnętrznych, wiążących się z procesami zachodzącymi aktualnie w rezerwacie. Cel ochrony ustanowiony w rezerwacie nie jest obecnie zagrożony. Na dzień dzisiejszy nie istnieją przesłanki pozwalające podejrzewać, że może nastąpić zanik drzewostanów dębowych oraz występujących w nich rzadkich gatunków roślin. Owszem, pewne procesy przebiegające w rezerwacie sugerują, że zmiany zarówno w krajobrazie leśnym jak i inwentarzu flory mogą następować, jednak nie będą to zmiany radykalne. Głównym elementem chronionym powinny być drzewostany dębu bezszypułkowego. Jest to gatunek aktualnie dominujący w rezerwacie, choć często zdarzają się jego mieszańce z dębem szypułkowym. Jednakże w pojawiających się odnowieniach przeważa znacznie dąb bezszypułkowy przed szypułkowym. Odnowienie nie jest jednak elementem, o który należy zabiegać w okresie obowiązywania niniejszego planu. Są to jeszcze drzewostany młode, znajdujące się w fazie dorastania lub co najwyżej w fazie optymalnej, zatem odnowienie w nich może jeszcze mieć charakter efemeryczny. Przyszłość drzewostanu nie będzie zależała od obecnego młodego pokolenia, ale od odnowienia, które zacznie się pojawiać w fazie rozpadu lub w fazie odnowienia, która w drzewostanach dębowych może zachodzić za mniej więcej w wieku 100-200 lat. Nie ma zatem zagrożenia, że aktualny stan odnowień a w szczególności warunki świetlne mogą zagrozić przyszłości zachowania celu ochrony. Nieco inaczej sprawa wygląda z zachowaniem rzadkich gatunków roślin oraz siedlisk przyrodniczych, które zagrożone są poprzez brak odpowiednich warunków świetlnych.

Głównym przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 są siedliska grądów 9170. Aktualne procesy zachodzące w zidentyfikowanych siedliskach grądów w większości sprzyjają poprawie ich stanu. Zagrożenie dotyczy jedynie najbardziej zniekształconych postaci grądów, zdominowanych przez drzewostany iglaste lub z runem porośniętym bujnie rozwijającą się jeżyną, uznanych obecnie za zbiorowiska zastępcze, w których naturalnie zachodzące procesy nie będą w stanie w realnej perspektywie czasowej odtworzyć właściwego stanu siedliska. Zagrożeniem jest tu brak odpowiedniej

jakości odnowienia naturalnego, które można by wykorzystać w procesie przebudowy. Również niewielka ilość martwego drewna jest czynnikiem zagrażającym stabilności nie tylko siedlisk grądowych, ale również całości rezerwatu.

Największe i najbardziej intensywnie przebiegające zmiany i związane z nimi zagrożenia wiążą się z siedliskami ciepłolubnych dąbrów 91I0 oraz typowymi dla nich gatunkami roślin. Są to siedliska antropozoogeniczne, które powstały w efekcie gospodarczej działalności człowieka. Zaprzestanie tej działalności spowodowało wznowienie procesów sukcesyjnych zmierzających do zmiany ich struktury i składu gatunkowego. Takie też procesy przebiegają w obszarze Natura 2000 Dąbrowy Seroczyńskie. Lasy te były dawniej wypasane, o czym świadczą m.in. informacje o konieczności ochrony tych lasów przed wypasem i kradzieżami drewna podawane przez Paczoskiego (1930). Obecnie siedliska zajęte przez świetliste dąbrowy zagrożone są głównie poprzez dwa rodzaje procesów:

- 1) zwiększanie zwarcia drzewostanów;
- 2) rozwój dolnych warstw drzewostanu. Po zaprzestaniu wypasu i użytkowania lasu, przy braku czynników niszczących podszyt, bardzo szybko, szczególnie na żyźniejszych siedliskach następuje rozwój dolnych warstw lasu. Oprócz gatunków typowych i w miarę neutralnych w świetlistej dąbrowie (kruszyna, jarząb, dąb) pojawiają się gatunki grądowe, powodujące szybkie zacienienie dna lasu (grab, lipa, leszczyna, czeremcha).

Zjawiska te są szczególnie istotne dla populacji gatunków ciepłolubnych. Dalsze zacienianie dna lasu może przyczynić się do redukcji elementów ciepłolubnych a w efekcie zniekształcenie parametru „struktura i funkcja” siedliska 91I0. Siedliska te w efekcie będą zubożone w gatunki ciepłolubne a także gatunki dotychczas związane z siedliskami świetlistych dąbrów. W dalszej perspektywie czasowej, przy braku zabiegów ochronnych, będą przekształcały się w różne postacie grądów.

Z punktu widzenia ochrony płazów istotnym zagrożeniem jest zarastanie oczek wodnych i tym samym zanik dogodnych siedlisk rozrodu oraz ich rozjeżdżanie w związku z odbywającym się, wbrew obowiązującemu zakazowi, ruchem pojazdów.

Zagrożeniem zewnętrznym dla torfowisk są zmiany poziomu wód gruntowych, które mogą spowodować recesję porastającej je roślinności. Aktualnie torfowiska w rezerwacie są w optymalnym stanie, jednak zarówno zmiany klimatyczne, jak i działania gospodarcze w otoczeniu rezerwatu mogą spowodować obniżenie poziomu wód gruntowych. Do takich zagrożeń można zaliczyć np. zmianę sposobu przeznaczenia gruntów w pobliżu torfowisk na kopalnie żwiru czy piasku.

Kolejne zagrożenie zewnętrzne wiąże się z możliwością wnikania na teren rezerwatu gatunków obcych i ich masowego rozwoju. Na razie zostało to zidentyfikowane jako zagrożenie potencjalne, gdyż zjawisko to obserwowane jest w rezerwacie na niewielkich powierzchniach.

Zapisy planu ochrony uwzględniają cel ochrony rezerwatu i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000. Cele te są zbieżne. Gdyby uwzględnić jedynie cele ochrony rezerwatu, to przebiegające procesy naturalne w zupełności wyczerpałyby potrzeby ochronne. Nieco odmiennie należy jednak podejść do potrzeby zachowania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, stanowiących przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000. Tu należy zastosować zabiegi ochronne w celu osiągnięcia określonego stanu siedlisk. W związku z tym ustalono 3 zasadnicze cele strategiczne ochrony w rezerwacie i obszarze Natura 2000:

- 1) zapewnienie niezakłóconego przebiegu procesów przyrodniczych w niezniekształconych grądach i borach mieszanych;
- 2) odtworzenie właściwego stanu ochrony siedlisk grądowych, w płatach gdzie zidentyfikowano znaczące zniekształcenie;
- 3) systematyczne powstrzymywanie naturalnych procesów sukcesyjnych w świetlistych dąbrowach.

Zabiegi o charakterze trzebieży polegające na usuwaniu części drzew z drzewostanu zaplanowano w zbiorowiskach zniekształconych grądów przez nadmierny udział gatunków iglastych. Dłuższe przetrzymywanie na grądach drzewostanów iglastych byłoby do zaakceptowania, gdyby nie stałe negatywne oddziaływanie ich na glebę. Kwaśny opad igliwia, w szczególności sosnowego, powoduje osłabienie procesów mineralizacji w glebie, co skutkuje tworzeniem się próchnicy typu moder lub mor (nierozłożonej), wpływa na zakwaszenie gleby i zmiany w jej profilu, a w efekcie borowacenie runa. Konieczne są zatem zabiegi stopniowego usuwania, aż do prawie całkowitego wyeliminowania gatunków iglastych z grądów. Do zabiegu trzebieży prześwietlającej zostały zaprojektowane płaty świetlistych dąbrów. Odpowiednia regulacja zwarcia drzewostanu ma na celu zwiększenie udziału gatunków ciepłolubnych. Do zabiegów tych przeznaczono również niektóre płaty obecnie zidentyfikowane, jako grądy trzcinnikowe, a które prawdopodobnie przekształciły się w grądy z ciepłolubnych dąbrów. Zabieg ma stworzyć możliwość przywrócenia tym siedliskom ich wcześniejszego stanu. Zabieg redukcji podszytu i podrostów ma na celu przerzedzenie nadmiernie rozwiniętego dolnego piętra drzewostanu, które w płacie świetlistej dąbrowy zagraża istnieniu gatunków charakterystycznych dla tego zbiorowiska. Wykonanie tego zabiegu ma polegać na przerzedzeniu zwarcia drzew i krzewów występujących w dolnym piętrze wyznaczonego płatu świetlistej dąbrowy (a więc warstw tradycyjnie ujmowanych w opisach taksacyjnych jako podszyt, podrost, nalot, a także II piętro). Zabieg ten zaplanowano na wszystkich działkach zabiegowych, na których stwierdzono występowanie świetlistej dąbrowy. Zidentyfikowane na terenie rezerwatu zbiorowiska zastępcze stanowią silnie zniekształcone postaci, których naturalne odtworzenie może być utrudnione lub bardzo rozciągnięte w czasie. Zaprojektowane zabiegi przebudowy pozwolą, w krótszym czasie i z większym prawdopodobieństwem, doprowadzić do osiągnięcia pożądanego celu, jakim jest odtworzenie zbiorowiska potencjalnego zidentyfikowanego

w tych miejscach. Stwierdzone aktualnie zasoby martwych drzew w rezerwacie są niewielkie. Nie przekraczają one 1 m³/ha. Bezsprzeczne jest, że ilość martwych drzew w rezerwacie powinna być zdecydowanie większa. Sprzyjać będą temu naturalne procesy wydzielania się drzew w wyniku działania konkurencji, czynników abiotycznych, chorób grzybowych czy żerów owadów. Procesy te należy wspierać poprzez pozostawianie w lesie drzew wyciętych podczas zabiegów ochronnych.

Zmiany w SDF potrzebne są w nieznacznym zakresie, wynikającym ze zdobycia aktualniejszej wiedzy o obszarze. Nie są to zmiany mające istotne znaczenie dla ochrony obszaru.

Należy dokonać aktualizacji stanu siedlisk przyrodniczych wg danych zamieszczonych poniżej:

Kod	Nazwa siedliska	% pokrycia	Stopień reprezen.	Względna pow.	Stan zach.	Ocena ogólna
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	68,55	B	C	C	C
91I0	Cieplolubne dąbrowy	12,15	C	C	B	C
7140	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	0,26	D			

Konieczne jest wyszczególnienie wymienionej w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG trzaski grzebieniastej z oceną populacji D. Uaktualnienia wymaga również charakterystyka siedlisk przyrodniczych wraz z oceną znaczenia obszaru dla ich ochrony. Należy uzupełnić listę stwierdzonych zagrożeń.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych, celem zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie:

1) podał do publicznej wiadomości poprzez:

a) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie obwieszczenia,

b) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Urzędu Gminy,

c) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Nadleśnictwa Siedlce, w którego zarządzie znajduje się rezerwat,

d) umieszczenie obwieszczenia na łamach lokalnej gazety,

informacji o przystąpieniu do sporządzania projektu planu ochrony;

2) wyłożył dokumentację przygotowaną na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie. O wyłożeniu dokumentacji Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie poinformował poprzez:

- a) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,
- b) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Urzędu Gminy,
- c) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Nadleśnictwa Siedlce, w którego zarządzie znajduje się rezerwat,
- d) umieszczenie obwieszczenia na łamach lokalnej gazety.

W ramach przeprowadzonego postępowania z udziałem społeczeństwa wnioski i uwagi do wyłożonego projektu planu ochrony wnieśli:

1. Nadleśniczy Nadleśnictwa Siedlce. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionych uwag ustalił, co następuje:

1) w odniesieniu do uwagi *„Ilość martwego drewna w rezerwacie z roku na rok systematycznie wzrasta i w najbliższych latach będzie wzrastać jeszcze szybciej, ponieważ ogromna większość drzewostanów jest przegęszczona a nawet silnie przegęszczona. Jeżeli jednak, mimo takiego stanu rzeczy, nie bylibyśmy zadowoleni z tempa przebiegu tego naturalnego procesu, to wystarczy dokonać ścinki odpowiedniej ilości drzew w miejscach, w których brak martwej substancji organicznej jest najbardziej widoczny, a perspektywa naturalnego zamierania drzew zbyt odległa. Wycięte drzewa można pozostawić na miejscu do naturalnego rozkładu. Zebranie (ręczne) z powierzchni około 111 ha, przewiezienie z miejsca na miejsce i powtórne rozniesienie równomiernie po wskazanych wydzieleniach na powierzchni łącznej ponad 170 ha (dla masy drzewnej pozyskanej w wydzieleniach 254b oraz 254d nie wskazano miejsca rozłożenia) około 7.5 tys. m³ grubizny (nie licząc drobnicy) będzie generować ogromne koszty. Ogromne koszty generować będzie również wynoszenie z powierzchni zabiegów (około 327 ha) i wywożenie poza rezerwat koron wyciętych drzew. Przyjmując udział korony w masie całego drzewa w wysokości 10% oraz zamiennik z m³ na mp równy 5 otrzymamy 10,5 tys. metrów przestrzennych koron do przemieszczenia poza rezerwat (21000×0,1×5=10500). Rezerwat ma bardzo słabą sieć szlaków zrywkowych, a w wielu wydzieleniach nie ma ich w ogóle. Ponieważ istniejące szlaki nie były wykorzystywane od dawna trzeba by je na nowo wycinać. W projekcie nie przewidziano wycinania nowych oraz odnawiania starych szlaków zrywkowych. Znakomitą większość odciętych wierzchołków trzeba będzie ręcznie wynosić do istniejących szlaków i dróg na znaczne odległości. Wykorzystanie środków*

transportowych do wywozu wierzchołków z wnętrza drzewostanów będzie tym bardziej utrudnione, że wycięte kłody we wszystkich trzebieżach regulujących skład gatunkowy drzewostanów oraz w drzewostanach przebudowywanych (z wyjątkiem jednego w oddz. 249h) mają pozostać na miejscu. Proponowany zabieg jest wyjątkowo nieracjonalny, a tym bardziej, że efekt zakwaszenia igliwem pochodzącym od ściętych drzew będzie bardzo krótkotrwały (równy mniej więcej 2- 2.5 letniej obecności w grądzie tych drzew, które mają być wycięte), minimalny, nieporównywalny ze stałą obecnością sosny w grądach i zupełnie nieistotny dla dalszego ich istnienia. Udział igliwia w zwartych drzewostanach sosnowych III klasy wieku, a takich tam będzie najwięcej, wynosi około 5% miąższości drzew i jest porównywalny, a być może niższy niż udział porównywalnie kwaśnej kory w miąższości drzew, które mają pozostać do naturalnego rozkładu. Zakwaszanie korą ściętych drzew sosnowych będzie porównywalne z zakwaszaniem igliwem z tym, że bardziej długotrwałe. To właśnie wyciętą grubizną iglastą, ze względu racjonalnego gospodarowania majątkiem SP oraz ze względu ochrony drzewostanów przed szkodnikami wtórnymi, a także ochrony siedlisk grądowych, trzeba wywieźć z rezerwatu i sprzedać, a nie ponosić ogromne koszty na wynoszenie i wywożenie drobnicy z igliwem, które bardzo szybko ulegnie rozkładowi i żadnej szkody w rezerwacie nie wyrządzi. Drobnicę sosnową należy wywieźć tylko z powierzchni, które podlegać będą przebudowie, aby można je było odnowić i potem pielęgnować. Natomiast drobnicę świerkową należy wywieźć w całości.”

Martwe i obumierające drzewa mają obecnie niewielki udział w rezerwacie i występujące w nim drzewostany są bardzo ubogie w martwe drewno. Ogólna zasobność martwych drzew wynosi niespełna 1 m³/ha co znacznie ogranicza bazę rozwojową owadów, które bez tych elementów środowiska nie mogą w nim trwale bytować, a to z kolei zubaża ekosystem chronionego obszaru. Stanowi to czynnik zagrażający stabilności poszczególnych siedlisk przyrodniczych, jak i całości rezerwatu. Z tych względów, ilość martwych drzew w rezerwacie powinna być zdecydowanie większa, gdyż jest to kluczowe dla wzbogacenia różnorodności biologicznej poszczególnych elementów jego struktury ekologicznej. Właściwy stan występujących w rezerwacie siedlisk zależy w dużej mierze od zasobności martwych drzew (jednym ze wskaźników definiujących stopień zachowania siedlisk, jest ilość martwego drewna) i z tych względów nie może być ona zbyt mała i zbyt duża. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przy szacowaniu ilości martwego drewna, jakie bez szkody dla rezerwatu winno pozostać na jego terenie, wziął w szczególności pod uwagę to, że obszar Natura 2000 objętego ochroną w formie rezerwatu nie można traktować na równi z obszarami Natura 2000 stanowiącymi drzewostany wykorzystywane gospodarczo. Względy te pozwoliły przyjąć, że na terenie dąbrów świetlistych należy pozostawić 10 % wyciętych drzew, gdyż według wspomnianego już wskaźnika, udział martwych drzew nie powinien na tym siedlisku przekraczać 5% zasobności drzewostanu. Przeciętna zasobność drzewostanów w rezerwacie wynosi ok. 276 m³/ha, a powierzchnia świetlistych

dąbrów to 67 ha. Oznacza to, że docelowo na terenie rezerwatu miąższość martwych drzew na tym siedlisku nie powinna przekraczać 950 m³. W zabiegach trzebieży prześwietlającej planowane jest wycięcie około 8250 m³ więc pozostawienie 10 % tej masy spowoduje przyrost masy martwego drewna do 825 m³. W przypadku siedlisk grądowych przyjętym, dla drzewostanów gospodarczych, progiem granicznym dla zasobów martwego drewna, jest poziom 20 m³/ha. Jednak dla cennych terenów jakimi są rezerwaty przyrody, przy odtwarzaniu właściwego stanu martwego drewna nie można kierować się zasadami ogólnie przyjętymi dla drzewostanów użytkowanych gospodarczo, gdyż założenia stawiane obu obszarom diametralnie różnią się od siebie, a wręcz w większości przypadków nawzajem się wykluczają. Przekroczenie tej wartości i osiągnięcie wysokiego jej poziomu, nie powinno w rezerwach stanowić przesłanki do odstąpienia od pozostawiania drzew martwych. Cel prowadzonej ochrony w żadnej mierze nie powinien zakładać odtworzenia zasobów martwego drewna do poziomu będącego kryterium stanu właściwego dla drzewostanów gospodarczych. Uwzględniając wniesioną uwagę, założono w projekcie planu ochrony, że z pozyskanych w ramach działań ochronnych drzew, na terenie rezerwatu pozostanie do naturalnego rozkładu masa pozwalająca osiągnąć zasób martwego drewna zbliżony do 40 - 50 m³/ha (wielkość określona w przewodniku metodycznym Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jako właściwa dla rezerwatów przyrody). Pozostała część wyciętych drzew zostanie wywieziona poza teren rezerwatu. Należy przy tym dodatkowo uwzględnić, że w rezerwacie nie ma szlaków zrywkowych, a ich wytyczenie nie jest pożądane, gdyż wiąże się to z dodatkową ingerencją w jego ekosystem (wycinanie na potrzeby zrywki drzew i krzewów). Taki stan faktyczny przemawia dodatkowo na korzyść pozostawiania do naturalnego rozkładu większej ilości pozyskanego drewna, jako działania minimalizującego szkody powstające przy zrywce drewna (większa ilość zrywanego drewna wiąże się z większym stopniem uszkodzenia gleby, runa, drzew). Z tych też powodów odstąpiono również od przewożenia wyciętego drewna z jednego wydzielenia do innego oraz dopuszczono możliwość pozostawiania koron ściętych drzew;

2) w odniesieniu do uwagi *„pomysł przewożenia sosny wyciętej w oddziałach 246c, 247d, 248g w siedliska grądowe, ze względu na zakwaszanie tych siedlisk, uważamy za całkowicie chybiony. W stosunku natomiast do pozostałych gatunków takich jak dąb, brzoza czy grab planowanych do wycięcia w trzebieżach prześwietlających na „potencjalnych” świetlistych dąbrowach (a nie na wszystkich powierzchniach objętych trzebieżami prześwietlającymi), to można po ich wycięciu pozostawić na miejscu do naturalnego rozkładu proponowane 10% drzew grubszych niż 15 cm pozbawionych koron a drobnicę przewieźć w inne miejsca, natomiast z pozostałej grubizny należy wyrobić odpowiednie sortymenty zgodne z klasyfikacją jakościowo- wymiarową obowiązującą w Lasach Państwowych i sprzedać. Proponujemy, aby przy określaniu nasilenia zabiegów operować pojęciem grubizny netto. Przy założeniu, że ogromna większość pozyskanej grubizny będzie*

wyrobiona w postaci sortymentów i zagospodarowana przez Nadleśnictwo, zmniejszy to znacznie koszty pomiarów wycinanej grubizny brutto. Znacznie taniej będzie wyciąć i pozostawić na miejscu do naturalnego rozkładu jakąś określoną masę drewna w miejscach gdzie rzeczywiście jej bardzo brakuje, a perspektywa jej uzupełnienia w sposób naturalny jest zbyt odległa, jak wspomnieliśmy na wstępie, niż zbierać i wozić ogromne masy drewna z miejsca na miejsce. Uniknie się przy tym takich (nieracjonalnych) sytuacji jak zebranie i przewiezienie 95 m³ grubizny i około 100-150 mp drobnicy z oddz. 243b do oddz. 243c, a następnie zebranie i przewiezienie 140m³ i około 150-200mp drobnicy pozyskanej w wydzieleniu 243d do oddz. 243b czyli tego samego, z którego (wcześniej?, później?, równocześnie?) przemieszczane ma być drewno do oddz. 243c (objaśnienia do załącznika nr 5 pkt. 13 e i f). Równie nieracjonalne wydaje się przemieszczanie mas drzewnych w obrębie tych samych wydzieleń, w których mają być wykonane zabiegi skoro zabiegi zgodnie z objaśnieniem mają być wykonane równomiernie na powierzchni całych wydzieleń.”.

W rezerwacie nie ma szlaków zrywkowych, a ich wytyczenie nie jest pożądane, gdyż wiąże się to z dodatkową ingerencją w jego ekosystem (wycinanie na potrzeby zrywki drzew i krzewów). Z tych powodów odstąpiono od przewożenia wyciętego drewna z jednego wydziałenia do innego, na korzyść pozostawienia drewna do naturalnego rozkładu w miejscu ścięcia drzew oraz dopuszczono możliwość pozostawiania koron ściętych drzew;

3) w odniesieniu do uwagi „*istnieje niezgodność między objaśnieniem trzebieży prześwietlającej, a zaplanowanymi trzebieżami prześwietlającymi. Trzebieże te zaplanowano nie tylko na „potencjalnych świetlistych dąbrowach”.*”

Celem uniknięcia mylenia zdefiniowanych w projekcie planu ochrony definicji, odstępuje się od używania w nim pojęcia „trzebieże”, stosowanego w stosunku do drzewostanów gospodarczych. Ponadto zaplanowano, jako odrębne działanie, prześwietlenie drzewostanów w miejscach gdzie zostało zinwentaryzowane siedlisko świetlistej dąbrowy. Odpowiednia regulacja zwarcia drzewostanu ma na celu zwiększenie udziału gatunków ciepłolubnych. Do zabiegów tych przeznaczono również niektóre płyty obecnie zidentyfikowane, jako grądy trzcinnikowe, a które prawdopodobnie przekształciły się w grądy z ciepłolubnych dąbrów. Zabieg ma stworzyć możliwość przywrócenia tym siedliskom ich wcześniejszego stanu;

4) w odniesieniu do uwagi „*w objaśnieniach do załącznika nr 5 w punkcie 6 nie sprecyzowano miejsca pomiaru grubości drzew (przy pniu? , na pierśnicy ?, w środku drzewa ?, w korze czy bez kory?) oraz zbędnie i błędnie wymieniono dwa wydziałenia . Nie sprecyzowano również w jaki sposób dokonywany będzie pomiar miąższości (należy przypuszczać, że miąższości grubizny) brutto drzew wyciętych w ramach wykonywania zabiegów. Będzie to bardzo pracochłonna i kosztowana czynność. Przy tak precyzyjnie określonych masach do wycięcia (do 1 m³) mogą wystąpić trudności z*

dokładnością wykonania planu. Przy określaniu nasilenia cięć proponujemy przyjąć planowane wielkości jako masy netto.”

Uzupełniono definicję o miejsce pomiaru grubości drzew oraz określono ilość drewna do pozyskania i pozostawienia do naturalnego rozkładu poprzez podanie jego ilości w m³. W kwestii przewidzianej do pozostawienia w rezerwacie masy drzew to w ramach działania ochronnego należy pozostawić do naturalnego rozkładu miąższosć stanowiącą całe wycięte drzewo, bez rozbicia na grubiznę i drobnicę.

Ponadto należy wskazać, że duża dynamika procesów zachodzących w rezerwacie sprawia, że kierunek zmian, jaki mogą one przybrać w okresie obowiązywania planu ochrony, jest trudny do przewidzenia. Uwzględniając powyższe oraz wniesioną uwagę, oszacowaną do pozyskania masę drzewną przedstawiono, jako wartość deklarowaną na podstawie wyników badań i analiz przeprowadzanych przy sporządzaniu projektu planu ochrony, która odpowiada warunkom na ten dzień. Przy braku możliwości zachowania oszacowanych parametrów np.: w wyniku oddziaływania czynników trudnych do przewidzenia w okresie 20 lat, jakimi są gradacje owadów czy też zjawiska pogodowe, dopuszczono w planie ochrony możliwość ich skorygowania;

5) w odniesieniu do uwagi „*Wycięcie i pozostawienie do naturalnego rozkładu około 20 tys. m³ grubizny oznacza straty majątku SP w wysokości około 3.0 mln zł. (wyliczone wg aktualnej ceny grubizny w Nadleśnictwie Siedlce) oraz stratę dochodów budżetowych około 700tys. zł. w postaci nie odprowadzonego 23% podatku VAT od sprzedaży drewna. Wycięcie i pozostawienie na miejscu około 11 tys. m³ sosny (a także świerka w wydz. 239c) może spowodować, a w niektórych wydzieleniach (np. 246c, 255d, 259d) na pewno spowoduje wystąpienie gradacji szkodników wtórnych o trudnych do przewidzenia skutkach dla całego rezerwatu oraz lasów prywatnych otaczających ten rezerwat”.*

Martwe i obumierające drzewa mają obecnie niewielki udział w rezerwacie i występujące w nim drzewostany są bardzo ubogie w martwe drewno. Ogólna zasobność martwych drzew wynosi niespełna 1 m³/ha co znacznie ogranicza bazę rozwojową owadów, które bez tych elementów środowiska nie mogą w nim trwale bytować, a to z kolei zubaża ekosystem chronionego obszaru. Taki stan stanowi czynnik zagrażający stabilności poszczególnych siedlisk przyrodniczych jak i całości rezerwatu. Z tych względów, ilość martwych drzew w rezerwacie powinna być zdecydowanie większa, gdyż jest to kluczowe dla wzbogacenia różnorodności biologicznej poszczególnych elementów jego struktury ekologicznej. Właściwy stan występujących w rezerwacie siedlisk zależy w dużej mierze od zasobności martwych drzew (jednym ze wskaźników definiujących stopień zachowania siedlisk, jest ilość martwego drewna) i z tych względów nie może być ona zbyt mała lub zbyt duża. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przy szacowaniu ilości martwego drewna, jakie bez szkody dla rezerwatu winno pozostać na jego terenie, wziął w szczególności pod uwagę to, że obszar Natura 2000 objętego

ochroną w formie rezerwatu nie można traktować na równi z obszarami Natura 2000 stanowiącymi drzewostany wykorzystywane gospodarczo. Względy te pozwoliły przyjąć, że na terenie dąbrów świetlistych należy pozostawić 10 % wyciętych drzew, gdyż według wspomnianego już wskaźnika, udział martwych drzew nie powinien na tym siedlisku przekraczać 5% zasobności drzewostanu. Przeciętna zasobność drzewostanów w rezerwacie wynosi ok. 276 m³/ha, a powierzchnia świetlistych dąbrów to 67 ha. Oznacza to, że docelowo na terenie rezerwatu miąższość martwych drzew na tym siedlisku nie powinna przekraczać 950 m³. W zabiegach trzebieży prześwietlającej planowane jest wycięcie około 8250 m³ więc pozostawienie 10 % tej masy spowoduje przyrost masy martwego drewna do 825 m³. W przypadku siedlisk grądowych przyjętym, dla drzewostanów gospodarczych, progiem granicznym dla zasobów martwego drewna, jest poziom 20 m³/ha. Jednak dla cennych terenów jakimi są rezerwaty przyrody, przy odtwarzaniu właściwego stanu martwego drewna nie można kierować się zasadami ogólnie przyjętymi dla drzewostanów użytkowanych gospodarczo, gdyż założenia stawiane obu obszarom diametralnie różnią się od siebie, a wręcz w większości przypadków nawzajem się wykluczają. Przekroczenie tej wartości i osiągnięcie wysokiego jej poziomu, nie powinno w rezerwatach stanowić przesłanki do odstąpienia od pozostawiania drzew martwych. Cel prowadzonej ochrony w żadnej mierze nie powinien zakładać odtworzenia zasobów martwego drewna do poziomu będącego kryterium stanu właściwego dla drzewostanów gospodarczych. Uwzględniając wniesioną uwagę, założono w projekcie planu ochrony, że z pozyskanych w ramach działań ochronnych drzew, na terenie rezerwatu pozostanie do naturalnego rozkładu masa pozwalająca osiągnąć zasób martwego drewna zbliżony do 40 - 50 m³/ha (wielkość określona w przewodniku metodycznym Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jako właściwa dla rezerwatów przyrody). Pozostała część wyciętych drzew zostanie wywieziona poza teren rezerwatu. Należy przy tym dodatkowo uwzględnić, że w rezerwacie nie ma szlaków zrywkowych, a ich wytyczenie nie jest pożądane, gdyż wiąże się to z dodatkową ingerencją w jego ekosystem (wycinanie na potrzeby zrywki drzew i krzewów). Taki stan faktyczny przemawia dodatkowo na korzyść pozostawiania do naturalnego rozkładu większej ilości pozyskanego drewna, jako działania minimalizującego szkody powstające przy zrywce drewna (większa ilość zrywanego drewna wiąże się z większym stopniem uszkodzenia gleby, runa, drzew). Z tych też powodów odstąpiono również od przewożenia wyciętego drewna z jednego wydzielenia do innego oraz dopuszczono możliwość pozostawiania koron ściętych drzew;

6) w odniesieniu do uwagi „*Rozjeżdżanie płazów w rezerwacie ma charakter incydentalny i pozostaje bez wpływu na stan populacji płazów tam bytujących, a drogi przecinające ten rezerwat znajdują się na ciągach dróg łączących miejscowości położone po przeciwnych stronach rezerwatu i nie mogą być zamknięte dla ruchu lokalnego. Drogi: Soćki - Strójnik, Soćki - Nowiny i droga Toczyńska - Kołodziej powinny być udostępnione do ruchu lokalnego.*”.

W rezerwacie nie ma dróg publicznych i zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 18 ustawy o ochronie przyrody obowiązuje w nim zakaz ruchu pojazdów. W planie ochrony można regulować sposób wprowadzania odstępstw jedynie od zakazów, w stosunku do których ustawodawca w sposób wyraźny zaznaczył taką ewentualność. Ustalona przez ustawę o ochronie przyrody delegacja, nie upoważnia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie do regulowania, poprzez plan ochrony, kwestii wskazywania na obszarze rezerwatu dróg dopuszczonych do ruchu kołowego. Zastosowanie w tej sprawie przepisu dającego upoważnienie do sporządzenia planu ochrony, byłoby nieuprawnionym rozszerzeniem oraz nadinterpretacją tej regulacji prawnej. Z tego względu, umieszczanie w planie ochrony zapisu dotyczącego zniesienia określonego dla rezerwatu zakazu ruchu pojazdów, stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym. Ponadto należy wskazać, że ruch pojazdów został zdiagnozowany jako zagrożenie dla rezerwatu. Przeprowadzona na potrzeby projektu planu ochrony analizy wykazała, że zagrożenie to dotyczy w szczególności przebiegającej przez rezerwat drogi, która przecina szlak migracyjny ropuch szarych oraz innych gatunków płazów. Ponadto w sąsiedztwie drogi zlokalizowany jest zbiornik wodny będący siedliskiem żab moczarowych;

7) w odniesieniu do uwagi: *„Rezerwat ten powinien być udostępniony do zbioru żołądzi w miejscach gdzie występują „potencjalne” świetliste dąbrowy bez ograniczania ilości oraz częstotliwości zbiorów. Dotychczas Nadleśnictwo zbierało żołądzie na podstawie Zarządzenia Nr 12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 17 czerwca 2012r. Zarządzenie to wprowadzało wprawdzie pewne ograniczenia w zbiorze, ale intencja Regionalnej Rady Ochrony Przyrody była wtedy taka, aby żadnych ograniczeń w zbiorze żołądzi nie wprowadzać (przedstawiciel Nadleśnictwa był uczestnikiem tego posiedzenia). Zbiór żołądzi w płatach świetlistych dąbrów należy traktować jako zabieg ochronny dla tego siedliska, ponieważ w latach obfitego urodzaju dębów dziki utrzymują całe połacie tego rezerwatu w czarnym ugorze przez wiele miesięcy w roku. Począwszy od jesieni do połowy lata następnego roku miejsca gdzie leżą żołądzie są niemalże co noc buchtowane. Zjawisko to się jeszcze z pewnością nasili kiedy w dąbrowach zostaną wykonane zaplanowane cięcia prześwietlające i obradzanie dębów włośnice. Dąb bezszypułkowy jest cennym dla gospodarki leśnej gatunkiem, który z powodzeniem może występować na słabszych (w stosunku do dębu szypułkowego) siedliskach, a w związku z tym, że ten rezerwat jest jedynym tak dużym miejscem występowania tego gatunku w naszej dyrekcji, jest wykorzystywany do zbioru nasion na potrzeby kilku nadleśnictw RDLP w Warszawie.”.*

W planie ochrony można regulować sposób wprowadzania odstępstw jedynie od zakazów, w stosunku do których ustawodawca w sposób wyraźny zaznaczył taką ewentualność. Ustalona przez ustawę o ochronie przyrody delegacja, nie upoważnia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie do

regulowania, poprzez plan ochrony, kwestii wyznaczania na obszarze rezerwatu miejsc dopuszczonych do zbioru występujących w nim roślin i grzybów oraz ich części. Zastosowanie w tej sprawie przepisu dającego upoważnienie do sporządzenia planu ochrony, byłoby nieuprawnionym rozszerzeniem oraz nadinterpretacją tej regulacji prawnej. Z tego względu, umieszczanie w planie ochrony zapisu dotyczącego wyznaczenia w rezerwacie tego typu miejsc, stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym;

8) w odniesieniu do uwagi: *„W rezerwacie należy przywrócić gospodarkę łowiecką, a jej przywrócenie motywujemy względami ochronnymi świetlistych dąbrów oraz nasadzeń wykonanych w ramach planowanej przebudowy siedlisk. Przy takiej koncentracji zwierzyny jaka tam stale występuje, a szczególnie w latach obfitego urodzaju dębu, prawdopodobnie nie uda się wyhodować wprowadzonych nasadzeń bez redukcji zwierzyny płowej oraz wykonania ogrodzeń 2 metrową siatką. W celu zmniejszenia szkód w nasadzeniach oraz kosztów ochrony nasadzeń przed zwierzyną należy wykorzystać dawne poletko łowieckie jako tzw. poletko zaporowe w oddz. 244d. Należy zaplanować grodzienia wprowadzonych nasadzeń.”*

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody w rezerwacie zabrania się wykonywania polowań z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony. Ponadto na podstawie art. 26 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie w skład obwodów łowieckich nie wchodzi rezerwaty przyrody z wyjątkiem rezerwatów lub ich części, w których na obszarach wyznaczonych w planie ochrony nie zabroniono wykonywania polowań. W tym miejscu należy wskazać, że stosownie do treści art. 4 ust. 2 tej ustawy pod pojęciem polowania należy rozumieć takie czynności jak tropienie, strzelanie z myśliwskiej broni palnej, łowienie sposobami dozwolonymi zwierzyny żywej, łowienie zwierzyny przy pomocy ptaków łowczych zmierzające do wejścia w jej posiadanie. Z tych regulacji prawnych wynika, że ustawodawca dopuścił możliwość polowania w rezerwacie tylko i wyłącznie na zasadzie wyjątku od generalnego zakazu wykonywania polowania rozumianego w sposób szeroki, zgodnie z treścią art. 4 ustawy Prawo łowieckie. Ustawodawca nie przewidział w tej kwestii żadnych regulacji upoważniających do zawężenia tego pojęcia np.: poprzez wskazanie zwierząt na które można polować. Wobec tego odstępując od zakazu zawartego w art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody dopuszcza się polowania w pełnym zakresie. Na terenie rezerwatu, z racji ochrony procesów zachodzących w świetlistych dąbrowach, konieczne jest utrzymywanie wysokiej populacji zwierzyny płowej, która może spełniać rolę zastępczą zwierząt gospodarskich wypasanych kiedyś w lasach. Z tych względów niewskazana jest jej redukcja, a obowiązujące przepisy nie pozwalają na to aby dopuścić wykonywanie polowań z wyłączeniem odstrzału zwierzyny płowej;

9) w odniesieniu do uwagi: *„W rezerwacie obecnie nie ma żadnego ruchu turystycznego. Nie można więc, uwarunkowaniem realizacji celu ochrony, zapisanym w § 4 ust. 1 pkt 7, skanalizować czegoś*

czego nie ma. Tym bardziej, uwarunkowaniem realizacji celu ochrony nie może być wprowadzenie ruchu turystycznego do rezerwatu. Jeśli zatem, RDOŚ w Warszawie planuje wprowadzenie ruchu turystycznego do rezerwatu to należy to zapisać w innym miejscu zarządzenia. Należy również rozważyć, czy nie wyznaczyć miejsca na parking? Najlepsze miejsca na parking (parkingi) to oddz. 257a (przy granicy z wydzieleniami 257b i 257c) oraz 244h (przy wjeździe do rezerwatu od miejscowości Nowiny, przy dawnym tartaku). Trasę turystyczną można by wtedy wydłużyć od oddz.249 linią oddziałową do oddziału 259, następnie linią oddziałową wzdłuż oddz.259 do wydzielenia 257b a następnie drogą wzdłuż wydz.257b do projektowanego parkingu. Wydłużenie trasy turystycznej w tę część rezerwatu pozwoliło by pokazać, chociaż część jego walorów geomorfologicznych, o których mowa w celu powołania rezerwatu (§4.1.). Poza oddziałami: 256, 257 i 259 rezerwat nie wyróżnia się żadnymi wartościami geomorfologicznymi.”

Minister Środowiska dokonując kontroli nadzorczej zarządzeń Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie stwierdził, że plan ochrony, dopuszczający do poruszania się po znajdujących się w rezerwacie obiektach liniowych, obarczony jest wadą uzasadniającą jego zmianę. Zgodnie z wyrażonym stanowiskiem tak skonstruowana norma prawna jest faktycznie wyznaczeniem szlaków, co zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody może nastąpić wyłącznie w formie zarządzenia wewnętrznego. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie mając na względzie powyższe usunął z planu ochrony informację o udostępnieniu rezerwatu.

Ponadto, odnosząc się do wniesionej uwagi, należy wskazać również to, że w planie ochrony można regulować sposób wprowadzania odstępstw jedynie od zakazów, w stosunku, do których ustawodawca w sposób wyraźny zaznaczył taką ewentualność. Ustalona przez ustawę o ochronie przyrody delegacja, nie upoważnia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie do regulowania, poprzez plan ochrony, kwestii wyznaczania na obszarze rezerwatu parkingów. Aspekt ten podlega normie prawnej zawartej w art. 116 ustawy o ochronie przyrody. Zgodnie z treścią tego przepisu, parking w rezerwacie może być wyznaczony wyłącznie przy drodze publicznej po uzyskaniu zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska (na terenie rezerwatu nie ma dróg publicznych). Zastosowanie w tej sprawie przepisu dającego upoważnienie do sporządzenia planu ochrony, byłoby nieuprawnionym rozszerzeniem oraz nadinterpretacją tej regulacji prawnej. Z tego względu, umieszczanie w planie ochrony zapisu dotyczącego wyznaczenia w rezerwacie parkingu, stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym;

10) w odniesieniu do uwagi: *„W § 6 jest napisane, że „Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną” a w § 8 ust.1 mowa jest o ochronie czynnej i krajobrazowej. Na obszarze rezerwatu występuje również ochrona zachowawcza. Nadleśnictwo sugeruje, aby tę kwestię uporządkować.”*

Projekt planu ochrony zakłada wyznaczenie w rezerwacie wyłącznie obszarów ochrony czynnej;

11) w odniesieniu do uwagi: *„Nie przewidziano trzebieży regulującej skład gatunkowy w oddz. 251b chociaż warunki siedliskowe są identyczne jak w oddz. 252c, a skład gatunkowy obu drzewostanów jest bardzo zbliżony. Zdaniem Nadleśnictwa obydwie te wydzielania, jak i wydzielanie 248f, ze względu na wiek, duży udział brzozy oraz siedlisko potencjalne (grąd), powinny być planowane do przebudowy.”*

Rezerwatu przyrody w żadnej mierze nie można traktować na równi z drzewostanami gospodarczymi, gdyż w obu stosuje się odmienny, często wzajemnie się wykluczający, sposób zagospodarowania. Podstawową zasadą jaką należy się kierować przy planowaniu działań ochronnych w rezerwacie, jest zasada pierwszeństwa natury. Priorytetem założonych celów ochrony, wyrażonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody, jest ich osiągnięcie w wyniku naturalnych procesów. Z tych względów, znaczenie pojęcia „przebudowa” należy zawsze interpretować w kontekście funkcji, jaką konkretny las spełnia. Zaplanowanie w rezerwacie działania dla jednego wydzielania nie jest równoznaczne z tym, że to samo działanie ma zostać zrealizowane w innych wydzieleniach, których opis taksacyjny zbliżony jest do opisu tego wydzielania. W rezerwacie winno dążyć się raczej do tego, aby pozostawiać część drzewostanów procesom naturalnym, nawet jeżeli z gospodarczego punktu widzenia należałoby wykonać w nich zabiegi. Takie działanie jest częścią prowadzonej w rezerwacie ochrony i pozwala wychwytywać różnice, jakie będą pojawiały się pomiędzy dynamiką zachodzących procesów w drzewostanach poddanych zabiegowi oraz tych, które pozostawiono procesom naturalnym. Uzyskanie wiedzy na ten temat może okazać się przydatne przy planowaniu działań ochronnych w kolejnych planach ochrony. Dlatego niepozostawianie rezerwatu procesom naturalnym winno mieć miejsce wyłącznie, jeżeli nieingerowanie w jego ekosystem uniemożliwi właściwą realizacją funkcji, dla której rezerwat został uznany. Przeprowadzona na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony analiza wykazała, że należy wyłączyć spod ingerencji fragmenty ekosystemów, które są w dobrym stanie zachowania oraz te, które są nieznacznie zniekształcone, ale zachodzące w nich procesy zmierzają w kierunku uzyskania optymalnej struktury i składu zbiorowiska;

12) w odniesieniu do uwagi: *”Na mapie roślinności rzeczywistej oraz potencjalnej w oddz. 245 błędnie wrysowano granicę rezerwatu. Wydzielenie 245i należy również do rezerwatu. Nie określono w tym miejscu ani roślinności rzeczywistej ani potencjalnej. Nie sporządzono również dla tego wydzielania opisu taksacyjnego oraz nie zaplanowano żadnych zabiegów (drągowina sosnowa na siedlisku grądowym). W tym wydzieleniu znajdują się pozostałości po tartaku dawnych właścicieli majątku Nowiny, do którego należał dzisiejszy rezerwat. Można to miejsce włączyć w trasę turystycznego udostępnienia rezerwatu. Trzeba je tylko ogrodzić i zabezpieczyć studnię.”*

Zgodnie z aktem prawny uznającym rezerwat, Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 29 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. Nr 5, poz. 47), wydzielenie 245i nie wchodzi w skład rezerwatu;

13) w odniesieniu do uwagi: *„Na mapie roślinności rzeczywistej oraz roślinności potencjalnej w identycznych granicach wykazano występowanie świetlistej dąbrowy. Czy świetlista dąbrowa będąc zbiorowiskiem zooantropogenicznym może być jednocześnie zbiorowiskiem potencjalnym? Zdaniem Nadleśnictwa w tym miejscu zarówno rzeczywiście, jak i potencjalnie występuje mozaika siedlisk borów mieszanych (Serratulo-Pinetum) oraz wysokich grądów trzcinikowych (Tilio-Carpinetum calamagrostietosum) w odmianie z miodownikiem melisowatym. Najbogatszy florystycznie płat świetlistej dąbrowy w tym rezerwacie jeszcze kilkanaście lat temu znajdował się w oddziale 251c między szlakiem zrywkowym biegnącym ukośnie przez ten oddział, a wydzieleniem 251a. Obecnie ten płat roślinności został opisany jako grąd typowy Tilio-Carpinetum typicum (zarówno potencjalny jak i rzeczywisty). Zdaniem Nadleśnictwa usunięcie podszytu leszczynowego (grabu tam nie ma) właśnie w tym miejscu może przynieść największe efekty w odtwarzaniu świetlistej dąbrowy w tym rezerwacie.”*

Świetlista dąbrowa jest specyficznym typem zbiorowiska, o pochodzeniu częściowo antropozoogenicznym, powstałym wskutek stosowania przed laty wypasu zwierząt w lasach, wygrabiania ścióły oraz silnego przerzedzania drzewostanów i podszytu. Hodowla drzewostanów „pastwiskowych”, czyli rzadkich, luźnych dąbrów bez podszytu sprzyjała występowaniu licznych gatunków ciepłolubnych w tym również całej grupy gatunków łąkowych i okrajkowych. Przepędzanie i wypasanie zwierzyny zapewniało ciągłą wymianę diaspor między łąkami a dąbrowami. Tradycyjnie pod pojęciem „roślinność potencjalna” określa się taki typ roślinności, który najprawdopodobniej rozwinie się w przyszłości w efekcie naturalnych lub spontanicznych procesów sukcesyjnych przebiegających po ustaniu działalności człowieka. W takim rozumieniu tej definicji, świetliste dąbrowy, jako zbiorowiska uzależnione od gospodarczej działalności człowieka lub zabiegów ochrony czynnej nie mogą być traktowane, jako typ roślinności potencjalnej. Ponieważ jednak na terenie rezerwatu świetliste dąbrowy są traktowane, jako przedmiot ochrony w ramach obszaru Natura 2000, na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony przyjęto, że zespół ten będzie traktowany, jako typ roślinności potencjalnej. Takie podejście umożliwi planowanie zabiegów ochronnych ukierunkowanych na utrzymanie tego zbiorowiska. Rezerwat został powołany w celu ochrony zbiorowiska świetlistej dąbrowy. W wyniku prac przeprowadzonych na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony wykazano, że siedliska ciepłolubnych dąbrów zajmują w nim 12% powierzchni. Siedlisko to nie występuje równomiernie na całym jego terenie, ale skupia się w południowej i środkowej części. Jest to w zasadzie jeden większy oraz dwa mniejsze płaty, znajdujące się w najwyższych partiach rezerwatu w oddziałach 250-257. Siedlisko to w obrębie swojego zasięgu jest dość dobrze wykształcone, z bogatym zestawem gatunków typowych. Są to głównie

drzewostany dębu bezszypułkowego o dość silnym zwarciu górnego piętra. To, co umożliwia przetrwanie gatunków ciepłolubnych w runie to przede wszystkim brak na ogół II piętra oraz niezbyt duże zwarcie podszytu. Część areału siedliska jest jednak zniekształcona poprzez zarastanie podszytem, który bujnie rozwija się zwłaszcza na nieco żyzniejszych glebach. Miejscami pokrycie podszytem sięga do 70% powierzchni, co stanowi już pewne zagrożenie dla tego siedliska. Podszyt składa się tu z różnych gatunków: leszczyny, graba, kruszyny, jarzębu, czeremchy pospolitej, podrostów dębów. Do specyficznych postaci tego siedliska należy zaliczyć fragmenty nawiązujące florystycznie do boru mieszanego, ze stałym, choć niezbyt licznym występowaniem wielu gatunków ciepłolubnych. Są to postaci szczególnie prześwietlone, z niezbyt zwartym podszytem, złożonym głównie z kruszyny. W oddziale 255b ciepłolubna dąbrowa ma postać lasu z dużym udziałem brzozy brodawkowatej, niezbyt zwartym podszytem, oraz ładnie wykształconym runem z dużą ilością gatunków typowych. Specyficzne postaci świetlistej dąbrowy, jakie zidentyfikowano na terenie rezerwatu to postać trawiasta, charakteryzująca się wysokim udziałem traw oraz postać uboga, wyróżniająca się stałym, ale niewielkim udziałem gatunków ciepłolubnych i dużym udziałem gatunków borowych.

2. Koło Łowieckie Warszawianka. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionej uwagi ustalił, co następuje:

„W związku z Obwieszczeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 23.08.2013r o wyłożeniu projektu planu ochrony rezerwatu przyrody Dąbrowy Seroczyńskie Koło Łowieckie "Warszawianka" ponownie zwraca się z prośbą o udostępnienie rezerwatu do gospodarki łowieckiej. Powyższa prośba podyktowana jest zarówno względami prawnymi, potrzebami lokalnej społeczności oraz naszego koła łowieckiego a także względami ochronnymi samego rezerwatu. Względy prawne, to art. 26 pkt 1 prawa łowieckiego oraz art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody, które dopuszczają gospodarkę łowiecką w rezerwatach (obszarach wyznaczonych w planie ochrony). Potrzeby lokalnej społeczności, to konieczność ochrony gruntów rolnych przed szkodami wyrządzanymi przez zwierzynę łowną. Rezerwat ten od lat jest ostoją dzików. Często zdarza się (szczególnie w latach urodzaju żołądzi), że liczebność dzików w rezerwacie przekracza 100 sztuk. Dziki te wyrządzają olbrzymie szkody w uprawach rolnych i generują wysokie koszty dla koła łowieckiego. Niektórych roślin uprawnych np. ziemniaków oraz kukurydzy rolnicy w ogóle nie mogą uprawiać w pobliżu rezerwatu, ponieważ dziki, niezależnie od przyjętej metody ochrony tych upraw, niszczą je w 100%. Wiele również użytków zielonych w otoczeniu rezerwatu jest co roku zniszczone w 100%. Taka sytuacja prowadzi do konfliktów rolników z kołem łowieckim oraz do bankructwa koła. Potrzeby rezerwatu, to konieczność zwiększenia jego ochrony przed kłusownictwem i kradzieżami drewna. Obecnie wstęp do rezerwatu mają tylko złodzieje i kłusownicy. Naszym zdaniem prowadzenie gospodarki łowieckiej w tym rezerwacie nie będzie miało żadnego negatywnego wpływu na chronione siedliska grądów czy też świetlistych dąbrów. Obecność

myśliwych w rezerwacie (nawet sporadyczna) oraz powszechna świadomość wśród okolicznej ludności, że w rezerwacie mogą przebywać myśliwi, przyczyni się do jego lepszej ochrony. Nadmierna koncentracja zwierzyny czarnej oraz płowej jest również niekorzystna dla samego rezerwatu. Zdaniem koła przywrócenie gospodarki łowieckiej w rezerwacie przyczyni się do zmniejszenia szkód wyrządzanych przez zwierzyną łowną w uprawach rolnych, zwiększenia jego ochrony przed kłusownictwem i kradzieżami drewna oraz zwiększy ochronę siedlisk przyrodniczych i ewentualnych odnowień wykonanych w ramach wykonania tego planu. Przyniesie, zatem wielostronne korzyści, w tym również dla rezerwatu.”.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody w rezerwacie zabrania się wykonywania polowań z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony. Ponadto na podstawie art. 26 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie w skład obwodów łowieckich nie wchodzi rezerwaty przyrody z wyjątkiem rezerwatów lub ich części, w których na obszarach wyznaczonych w planie ochrony nie zabroniono wykonywania polowań. W tym miejscu należy wskazać, że stosownie do treści art. 4 ust. 2 tej ustawy pod pojęciem polowania należy rozumieć takie czynności jak tropienie, strzelanie z myśliwskiej broni palnej, łowienie sposobami dozwolonymi zwierzyny żywej, łowienie zwierzyny przy pomocy ptaków łowczych zmierzające do wejścia w jej posiadanie. Z tych regulacji prawnych wynika, że ustawodawca dopuścił możliwość polowania w rezerwacie tylko i wyłącznie na zasadzie wyjątku od generalnego zakazu wykonywania polowania rozumianego w sposób szeroki, zgodnie z treścią art. 4 ustawy Prawo łowieckie. Ustawodawca nie przewidział w tej kwestii żadnych regulacji upoważniających do zawężenia tego pojęcia np.: poprzez wskazanie zwierząt na które można polować. Wobec tego odstępując od zakazu zawartego w art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody dopuszcza się polowania w pełnym zakresie. Na terenie rezerwatu, z racji ochrony procesów zachodzących w świetlistych dąbrowach, konieczne jest utrzymywanie wysokiej populacji zwierzyny płowej, która może spełniać rolę zastępczą zwierząt gospodarskich wypasanych kiedyś w lasach. Z tych względów niewskazana jest jej redukcja, a obowiązujące przepisy nie pozwalają na to aby dopuści wykonywanie polowań z wyłączeniem odstrzału zwierzyny płowej. Dlatego nie należy wyznaczać w rezerwacie obszarów udostępnionych do wykonywania polowania. Ewentualny odstrzał redukcyjny dzików mógłby być wprowadzony, gdyby istnienie populacji tego gatunku na terenie rezerwatu stwarzało zagrożenie dla zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 lub celów ochrony w rezerwacie. Analiza wykonana na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony takiego zagrożenia nie wykazała.

3. Urząd Gminy Wodynie. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionej uwagi ustalił, co następuje:

„W związku z obwieszczeniem WPN-I.6202.2.2011.AZ z dnia 22 marca 2011 r. o przystąpieniu do opracowania projektu ochrony Rezerwatu Przyrody Dąbrowy Seroczyńskie Rada, Wójt oraz mieszkańcy

Gminy Wodynie, "zwracają się z wnioskiem o uwzględnienie w projekcie planu ochrony Rezerwatu Przyrody Dąbrowy Seroczyńskie odstrzału redukcyjnego dzików. Brak takiej możliwości przyczynił się w ostatnich latach do znacznego wzrostu populacji dzików. Szkody wyrządzane przez zwierzynę grubą w uprawach rolnych graniczących z rezerwatem przynoszą olbrzymie straty finansowe dla posiadaczy gruntów. Taki stan uniemożliwia myśliwym dokonywanie prawidłowej selekcji oraz redukcji nadmiernej populacji dzików. Powstają poważne konflikty między mieszkańcami wsi a myśliwymi. Rolnicy z terenu gminy Wodynie od wielu lat zgłaszają problem szkód w uprawach rolnych wyrządzonych przez zwierzynę leśną a zwłaszcza przez dziki. Odszkodowania wypłacane w takich przypadkach przez Koła Łowieckie nie załatwiają problemu, ponieważ nie rekompensują w całości poniesionych strat. Właściciele upraw rolnych niejednokrotnie budują prowizoryczne ogrodzenia, by zabezpieczyć się przed stratami, a nawet pilnują osobiście zagrożonych upraw. Rosnąca z roku na rok populacja dzików zagraża interesom ekonomicznym rolników, szczególnie tym, których gospodarstwa są położone w sąsiedztwie lasu a praca w gospodarstwie stanowi ich jedyne źródło utrzymania. Mediacje prowadzone u Wójta najczęściej nie prowadzą do ugody stron a przy dalszym konflikcie postępowanie sądowe w sprawach szkód jest uciążliwe i długotrwałe. W związku z powyższym wnioskujemy o podjęcie działań, które przyczyniłyby się do ograniczenia wzrostu populacji dzików a tym samym rozmiaru wyrządzonych szkód w uprawach i płodach rolnych."

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody w rezerwacie zabrania się wykonywania polowań z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony. Ponadto na podstawie art. 26 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie w skład obwodów łowieckich nie wchodzi rezerwaty przyrody z wyjątkiem rezerwatów lub ich części, w których na obszarach wyznaczonych w planie ochrony nie zabroniono wykonywania polowań. W tym miejscu należy wskazać, że stosownie do treści art. 4 ust. 2 tej ustawy pod pojęciem polowania należy rozumieć takie czynności jak tropienie, strzelanie z myśliwskiej broni palnej, łowienie sposobami dozwolonymi zwierzyny żywej, łowienie zwierzyny przy pomocy ptaków łowczych zmierzające do wejścia w jej posiadanie. Z tych regulacji prawnych wynika, że ustawodawca dopuścił możliwość polowania w rezerwacie tylko i wyłącznie na zasadzie wyjątku od generalnego zakazu wykonywania polowania rozumianego w sposób szeroki, zgodnie z treścią art. 4 ustawy Prawo łowieckie. Ustawodawca nie przewidział w tej kwestii żadnych regulacji upoważniających do zawężenia tego pojęcia np. poprzez wskazanie zwierząt na które można polować. Wobec tego odstępując od zakazu zawartego w art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody dopuszcza się polowania w pełnym zakresie. Na terenie rezerwatu, z racji ochrony procesów zachodzących w świetlistych dąbrowach, konieczne jest utrzymywanie wysokiej populacji zwierzyny płowej, która może spełniać rolę zastępczą zwierząt gospodarskich wypasanych kiedyś w lasach. Z tych względów niewskazana jest jej redukcja, a obowiązujące przepisy nie pozwalają na to aby dopuści

wykonywanie polowań z wyłączeniem odstrzału zwierzyny płowej. Dlatego nie należy wyznaczać w rezerwacie obszarów udostępnionych do wykonywania polowania. Ewentualny odstrzał redukcyjny dzików mógłby być wprowadzony, gdyby istnienie populacji tego gatunku na terenie rezerwatu stwarzało zagrożenie dla zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 lub celów ochrony w rezerwacie. Analiza wykonana na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony takiego zagrożenia nie wykazała.

4. Regionalny Dyrektor Lasów Państwowych w Warszawie. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionych uwag ustalił, co następuje:

1) w odniesieniu do uwagi: *„Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 roku w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 - § 3, pkt. 6, lit. f) koszt wszelkich działań wykonywanych w ramach PZO musi być oszacowany (analogiczny zapis obowiązuje w odniesieniu do planów ochrony rezerwatów). W w/w projekcie nie dokonano oszacowania kosztów działań ochronnych projektowanych dla przedmiotów ochrony w ramach programu Natura 2000. W związku z powyższym Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie wnioskuje o zamieszczenie szacunku kosztów realizacji każdego z działań ochronnych.”*

Wpływu projektu planu ochrony na sektor finansów nie przedstawia się w treści zarządzenia, lecz w przygotowanej do niego ocenie skutków regulacji, w której wskazuje się na kogo i w jakie wysokości nastąpi obciążenie finansowe wynikające z wejścia w życie planu ochrony. Ocena ta nie podlega publikacji;

2) w odniesieniu do uwagi: *„Zaprojektowane działania ochronne zazwyczaj nie obejmują powierzchni całych wydzieleń, tylko ich fragmenty. Granice są "wirtualne", "biegną lasem" i nie są w żaden sposób rozgraniczone w terenie. W związku z tym zlokalizowanie poszczególnych zabiegów w terenie będzie trudne i mało dokładne (sprawę dodatkowo utrudnia niewłaściwa skala map stanowiących załącznik 6). W takiej sytuacji zaprojektowane do zabiegów powierzchnie (fragmenty wydzieleń) należy albo oznaczyć w terenie (w tej sytuacji konieczne jest ujęcie czynności w planie ochrony wraz z kalkulacją kosztów) lub projektować w planie działania z dokładnością do wydzielenia taksacyjnego.”*

Przewidziane do realizacji działania ochronne w większości przypadków zaplanowane są w celu zachowania lub odtworzenia danego siedliska np.: świetlistej dąbrowy. Z tego tytułu, ich zasięg pokrywa się powierzchniowo z zasięgiem siedlisk, dla ochrony których zostały one zaplanowane. Schematyczne podejście do wyznaczania działań, poprzez obejmowanie nimi całych wydzieleń leśnych czy też działek ewidencyjnych sprawiłoby, że w miejscach, gdzie dane siedlisko nie pokrywa się z wydzieleniem czy też działką ewidencyjną, zaplanowane w stosunku do niego działanie zasięgiem swym nie obejmowałoby go w całości lub znacznie wykraczałoby poza jego granice. Należy zatem wskazać, że przy wykonywaniu zaplanowanych działań ochronnych należy kierować się zasięgiem poszczególnych siedlisk, a pomocnym

przy ich lokalizacji będzie możliwość ustalenia ich zasięgu, poprzez wyeksportowanie do GPS danych wektorowych ich granicy;

3) w odniesieniu do uwagi: *„Materiały kartograficzne - Załącznik 6. Mapy cechuje niewielka przydatność do pracy w terenie. Spowodowane jest to przyjęciem zbyt małej skali w/w map (1/20 000 - skala mapy przeglądowej). Jeśli materiały kartograficzne mają być wykorzystywane w terenie przez pracowników RDOŚ, lub podmioty wykonujące działania ochronne, to muszą posiadać one odpowiednią skalę. (1/10 000 –odpowiadające skali mapy leśnictw, ewentualnie 1/5 000 - arkusze map ewidencyjnych).”*

Zwiększono skalę map sporządzonych dla działań ochronnych;

4) w odniesieniu do uwagi : *”W załączniku nr 5 określono działania ochronne na obszarze ochrony czynnej "Dąbrowy Seroczyńskie" PLH140004 z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań oraz ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację. RDLP w Warszawie zwraca uwagę, że redakcja planu jest wyjątkowo nieprzyjazna dla użytkownika. W jednym wykazie opisana jest masa do wycięcia w danych wydzieleniach, gdzie indziej wyjaśniono sposób wykonania zabiegu, a jeszcze inny wykaz obejmuje wydzielenia z których drewno będzie przewożone do innych wydzieleń i tam rozłożone równomiernie po lesie (również bez podania masy). Powzięcie pełnej informacji o tym, co będzie wykonywane w danym wydzieleniu i w jakim rozmiarze wymaga przesłania kilku rozległych, nieskomunikowanych ze sobą wykazów. Jest to bardzo czasochłonne. Fakt ten bardzo utrudnia przeprowadzenie analizy ilości drewna które ma pozostać na gruncie, ilości drewna które będzie "rozwożone po lesie" lub chociażby ilości drewna, które może zostać przeznaczone na zaspokojenie potrzeb lokalnej ludności. Zdaniem RDLP w Warszawie nie jest to właściwy sposób redakcji zestawień dotyczących działań ochronnych. W ramach jednej tabeli, dla każdego wydzielenia, należy przypisać komplet informacji tzn. jakiego siedliska dotyczy zabieg, ilość drewna do wycięcia lub areal zabiegu, opis działania gospodarczego, sposób postępowania ze ściętym drewnem.”*

Sposób zredagowania załącznika nr 5 jest zgodny z zasadami techniki prawodawczej, według których tabelę umieszcza się w załącznikach do zarządzenia a użyte w nich pojęcia definiuje się w korespondującym z nią słowniczku. Umieszczenie w tabeli zbyt dużej ilości informacji np. obszernie wyjaśnienie sposobu wykonania działania ochronnego, spowodowałoby, że stałaby się ona zbyt obszerna a przez to mało czytelna. Ponadto tabele zawierające dużą liczbę zbyt szerokich wierszy nie zmieszczą się na formacie A4 co stanowi przeszkodę w ich publikacji. Mając jednak na względzie wniesioną uwagę przeredagowano treść tabeli i słowniczka w taki sposób aby w tabeli znalazło się jak najwięcej informacji o działaniu i jego lokalizacji np.: podanie ilości drewna do wycięcia, pozostawienia do naturalnego rozkładu czy też powierzchni. Słowniczek natomiast zawężono do wyjaśnienia pojęć użytych w tabeli;

5) w odniesieniu do uwagi: „Działanie ochronne "usuwanie gatunków obcych". Zgodnie z definicją tego działania, zawartą w projekcie planu, obejmuje całkowite usuwanie wszystkich gatunków obcych stwierdzonych na gruncie w danym wydzieleniu (gatunki obce ekologicznie i geograficznie), takie działanie może okazać się niewykonalne. Poza tym tak szeroki zakres jest merytorycznie nieuzasadniony. Działania tego typu powinny być projektowane dla konkretnych gatunków i określonej lokalizacji. Ponadto; załącznik nr 5, wykaz tabelaryczny działań ochronnych, jest niezgodny z załącznikiem nr 9, przedstawiającym lokalizację zabiegu polegającego na usuwaniu gatunków obcych. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie wnosi o stosowną korektę zapisów dotyczących zwalczania gatunków obcych oraz usunięcie niezgodności pomiędzy w/w załącznikami.”

Uszczegółowiono zapisy o wskazanie, że chodzi o gatunki obce geograficznie, których usunięcie z rezerwatu, jest jak najbardziej uzasadnione.

6) w odniesieniu do uwagi: „Uwagi dotyczące zabiegów ochronnych w grądzie subkontynentalnym (9170). W ramach ochrony tego siedliska planuje się w okresie 20 lat wycinkę i pozostawienie w lesie jako "martwe drewno") ok. 11 tysięcy metrów sześciennych drewna, głównie sosny, brzozy, w mniejszym stopniu świerka, modrzewia. Celem tego działania jest "Poprawa składu gatunkowego drzewostanów poprzez stopniową redukcję udziału sosny i zmniejszenie dominacji brzozy w niektórych drzewostanach". Ścięte sztuki po odcięciu korony pozostawione będą na gruncie. Korony drzew iglastych wywożone będą poza rezerwat. Dla powyższej propozycji RDLP w Warszawie zgłasza następujące uwagi. Zdaniem tutejszej RDLP nie jest to właściwy sposób osiągnięcia założonego celu. Dowiedziono bowiem, że siedliska grądowe z drzewostanem zdominowanym przez sosnę lub brzozę podlegają szybkiemu procesowi renaturyzacji. Badania prowadzone w Puszczy Białowieskiej dowiodły, że już na etapie starodrzewu różnice w składzie gatunkowym runa wynikające z faktu występowania drzewostanu sosnowego są znikome (Czerepko 2001). Należy oczekiwać, że na obszarze Dąbrów Seroczyńskich, wraz z naturalnym wydzieleniem się sosny objawy pinetyzacji ustąpią całkowicie. W/w argumenty wskazują, że alternatywą dla projektowanych działań może być ochrona bierna, z usuwaniem grubizny wydzielających się drzew gatunków nie pożądaných. Nieuzasadnione jest zalecenie pozostawiania do naturalnego rozkładu grubizny tych gatunków, gdyż spowoduje to przedłużenie na wiele lat dominacji zespołów organizmów z nimi związanych a więc odwlecze w czasie dojście do zespołów typowo grądowych. Naturalne wydzielenie się drzew gatunków obcych ekologicznie, to proces bezkosztowy, zapewniający osiągnięcie tego samego celu, ale w dłuższej perspektywie czasowej. Zaproponowane w projekcie działanie ochronne dla grądów jest działaniem inwazyjnym. Dla jego realizacji konieczne jest użycie ciężkiego sprzętu. Niewątpliwie towarzyszyć temu będą zniszczenie runa i wierzchnich warstw gleby (zwłaszcza, że na

tym obszarze brak jest wyznaczonych szlaków zrywkowych, a dróg od dawna nie remontowano). Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi sporządzania PZO, koszty zaprojektowanych działań muszą być adekwatne do efektu ekologicznego. Należy założyć, że zaproponowane w projekcie działanie wiązać się będzie z koniecznością poniesienia znacznych nakładów, natomiast efekt finalny będzie podobny (właściwie taki sam) jak przy zastosowaniu ochrony biernej (choć zapewne osiągnięcie celu nastąpi w krótszym okresie czasu). Zdaniem RDLP w Warszawie optymalnym rozwiązaniem alternatywnym, jest poniższa propozycja (wraz ze stosowną argumentacją). Podczas planowania działań ochronnych należy uwzględniać aspekt nie tylko przyrodniczy, ale również społeczny i ekonomiczny (konsekwencje i koszty przyjętych rozwiązań). Wskazują na to jednoznacznie zapisy Dyrektywy Siedliskowej m.in.: "Środki podejmowane zgodnie z niniejszą dyrektywą uwzględniają wymogi gospodarcze, społeczne i kulturowe oraz cechy regionalne i lokalne". Postępowanie polegające na pozostawieniu "do zgnicia" dziesiątków tysięcy metrów sześciennych drewna gatunków ekologicznie obcych odwlecze uzyskanie docelowego efektu ekologicznego a jednocześnie rodzić będzie oburzenie i sprzeciw lokalnych społeczności, zwłaszcza wobec powstałych z tego tytułu trudności w zaopatrzeniu się w drewno opałowe i użytkowe. Konsekwencją tego będzie brak społecznej akceptacji dla działań związanych z realizacją programu Natura 2000. Brak akceptacji i wrogość ludności wiejskiej jest obecnie kluczowym zagrożeniem dla tego Programu w Polsce. Przeznaczenie części drewna pozyskanego w ramach działań ochronnych, pozwoli zaspokoić zapotrzebowanie na surowiec lokalnych społeczności, przyczyniając się tym samym do większej akceptacji dla programu Natura 2000 w Polsce. Poprawi to także efektywność ekonomiczną tychże działań. Rozwiązanie takie jest słuszne także z przyrodniczego punktu widzenia, ponieważ pozwala na osiągnięcie pożądanego składu gatunkowego w tym siedlisku, a więc poprawę parametru "struktura i funkcje". W odniesieniu do działania polegającego na wywożeniu koron drzew iglastych poza rezerwat, należy stwierdzić, że brak jest uzasadnienia merytorycznego dla tego działania. W obecnej chwili nie istnieją wiarygodne badania potwierdzające długotrwały i negatywny wpływ pozostawionych koron drzew iglastych na to siedlisko, natomiast niewątpliwie zaznaczy się korzystny wynikający z eliminacji sosny, świerka oraz części brzoź. Wobec powyższego projektowane działanie polegające na wywozie koron gal. iglastych poza siedlisko należy uznać za zbędne (zwłaszcza wobec spodziewanych wysokich kosztów tego działania i wątpliwego efektu ekologicznego). Zważywszy na powyższe RDLP w Warszawie wnosi o usunięcie zapisu nakazującego wywóz koron z rezerwatu. Reasumując Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie rekomenduje rozwiązanie polegające na realizacji zaprojektowanych trzebieży połączonej z ekonomicznym wykorzystaniem surowca pozyskanego z gatunków niepożądanych w składzie docelowym."

Martwe i obumierające drzewa mają obecnie niewielki udział w rezerwacie i występujące w nim drzewostany są bardzo ubogie w martwe drewno. Ogólna zasobność martwych drzew wynosi niespełna 1 m³/ha co znacznie ogranicza bazę rozwojową owadów, które bez tych elementów środowiska nie mogą w nim trwale bytować, a to z kolei zubaża ekosystem chronionego obszaru. Stanowi to czynnik zagrażający stabilności poszczególnych siedlisk przyrodniczych jak i całości rezerwatu. Z tych względów, ilość martwych drzew w rezerwacie powinna być zdecydowanie większa, gdyż jest to kluczowe dla wzbogacenia różnorodności biologicznej poszczególnych elementów jego struktury ekologicznej. Właściwy stan występujących w rezerwacie siedlisk zależy w dużej mierze od zasobności martwych drzew (jednym ze wskaźników definiujących stopień zachowania siedlisk, jest ilość martwego drewna) i z tych względów nie może być ona zbyt mała i zbyt duża. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przy szacowaniu ilości martwego drewna, jakie bez szkody dla rezerwatu winno pozostać na jego terenie, wziął w szczególności pod uwagę to, że obszar Natura 2000 objętego ochroną w formie rezerwatu nie można traktować na równi z obszarami Natura 2000 stanowiącymi drzewostany wykorzystywane gospodarczo. Względy te pozwoliły przyjąć, że w przypadku siedlisk gądownych przyjętym, dla drzewostanów gospodarczych, progiem granicznym dla zasobów martwego drewna, jest poziom 20 m³/ha. Jednak dla cennych terenów jakimi są rezerwy przyrody, przy odtwarzaniu właściwego stanu martwego drewna nie można kierować się zasadami ogólnie przyjętymi dla drzewostanów użytkowanych gospodarczo, gdyż założenia stawiane obu obszarom diametralnie różnią się od siebie, a wręcz w większości przypadków nawzajem się wykluczają. Przekroczenie tej wartości i osiągnięcie wysokiego jej poziomu, nie powinno w rezerwach stanowić przesłanki do odstąpienia od pozostawiania drzew martwych. Cel prowadzonej ochrony w żadnej mierze nie powinien zakładać odtworzenia zasobów martwego drewna do poziomu będącego kryterium stanu właściwego dla drzewostanów gospodarczych. Należy ponadto wskazać, że rezerwy przyrody w żadnej mierze nie można utożsamiać z drzewostanami gospodarczymi. Faktem jest, że w lasach użytkowanych gospodarczo istotną ich cechą jest produkcja i pozyskanie surowca drzewnego, w celu zaspokojenia potrzeb rynkowych. Funkcji tej niemożna jednak przypisywać rezerwowi przyrody, którego podstawowym celem, jest ochrona walorów przyrodniczych danego miejsca. Skonstruowanie zapisów planu ochrony w taki sposób, że zaplanowane w nim działania ukierunkowane byłyby na pozyskanie i sprzedaż sortymentów drzewnym stałoby w sprzeczności z obowiązującymi przepisami. Zgodnie bowiem z ustawą o ochronie przyrody, plan ochrony rezerwatu jest koncepcją ochrony zasobów, tworów i składników przyrody eliminującą lub ograniczającą istniejące i potencjalne zagrożenia, którą ustawa o lasach nakazuje uwzględniać w lasach stanowiących rezerwy przyrody. Z tych względów wprowadzenie w planie ochrony zapisów normujących sposób postępowania w drzewostanach użytkowanych gospodarczo (wyrób i sprzedaż sortymentów drzewnych) spowodowałoby, że akt prawa

miejscowego byłby niezgodny z aktami wyższego rzędu. Tym niemniej uwzględniając wniesioną uwagę, założono w projekcie planu ochrony, że z pozyskanych w ramach działań ochronnych drzew, na terenie rezerwatu pozostanie do naturalnego rozkładu masa pozwalająca osiągnąć zasób martwego drewna zbliżony do 40 - 50 m³/ha (wielkość określona w przewodniku metodycznym Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jako właściwa dla rezerwatów przyrody). Pozostała część wyciętych drzew zostanie wywieziona poza teren rezerwatu. W rezerwacie nie ma szlaków zrywkowych, a ich wytyczenie nie jest pożądane, gdyż wiąże się to z dodatkową ingerencją w jego ekosystem (wycinanie na potrzeby zrywki drzew i krzewów). Taki stan faktyczny przemawia dodatkowo na korzyść pozostawiania do naturalnego rozkładu większej ilości pozyskanego drewna, jako działania minimalizującego szkody powstające przy zrywce drewna (większa ilość zrywanego drewna wiąże się z większym stopniem uszkodzenia gleby, runa, drzew). Z tych powodów odstąpiono od przewożenia wyciętego drewna z jednego wydzielenia do innego na korzyść pozostawiania do naturalnego rozkładu drzew w miejscu ich ścięcia, dopuszczono możliwość pozostawienia drzew stojących do naturalnego ich obumarcia oraz dopuszczono możliwość pozostawiania koron ściętych drzew.

7) w odniesieniu do uwagi: „7. Uwagi dotyczące zabiegów ochronnych w świetlistej dąbrowie (9110). W ramach ochrony tego siedliska planuje się w okresie 20 lat wycinkę ok. 8 tys. m³ surowca, które w zdecydowanej większości zostanie przewiezione i równomiernie rozłożone w płatach siedliska 9170 (grąd). Celem tego działania jest „Poprawa warunków siedliskowych gatunków charakterystycznych dla ciepłolubnych dąbrów oraz "poprawa struktury przestrzennej drzewostanów poprzez redukcje zwarcia koron drzew i przerzedzenie podszytów". Działanie to pozostaje w ścisłym związku z celem przyjętym dla grądu (9170) pt.. "Zwiększenie ilości martwego drewna" (przewożenie dębów z trzebieży prowadzonych w świetlistych dąbrowach)". W odniesieniu do powyższej propozycji RDLP w Warszawie zgłasza następujące uwagi. Powyższa propozycja wymaga rzetelnego rozważenia z wielu powodów. Przede wszystkim realizacja zaproponowanego działania będzie niezwykle trudna gdyż w tym obszarze Natura 2000 (rezerwacie) nie istnieją lub istnieją w znikomym stopniu szlaki zrywkowe. Wiele linii oddziałowych i dróg (wobec zaniechania gospodarki leśnej) uległo zanikowi. W takiej sytuacji ciężki sprzęt (niezbędny do przewiezienia lub przeciągnięcia okazałych kłód dębowych) poruszać się będzie po bezdrożach oraz manewrował będzie między drzewami - po całym lesie (oczywiście pod warunkiem że manewrowanie z dłużycą będzie możliwe). Jakie zniszczenia towarzyszyć będą tym czynnością, trudno nawet oszacować. Na chwilę obecną wobec braku jakichkolwiek informacji na temat technologii tej operacji, przytoczony poniżej sposób realizacji działania należy traktować wyłącznie jako spekulacje na temat możliwych sposobów realizacji tego działania. Oczywiście w tej sytuacji nie sposób wiarygodnie ocenić wpływ tej operacji na chronione siedliska (może się okazać że "ekologiczny zysk" wynikający z realizacji działania

będzie mniejszy niż "ekologiczne szkody" towarzyszące realizacji działania). Najprawdopodobniej po zrywce kłody lub dłużycy będą ładowane na zestawy dłużycowe i przewożone do płatów grądu i tam pojedynczo rozładowywane po całym lesie, być może w sytuacji niewielkich odległości stosowane będzie "przeciąganie" dłużyc z wydzielenia do wydzielenia (działanie to powodować będzie znaczne i nieuzasadnione zniszczenia wierzchnich warstw gleby i runa). Niezależnie od przyjętego sposobu, użycie ciężkiego sprzętu powodować będzie zagęszczenie wierzchnich warstw gleby oraz zniszczenia runa i wierzchnich warstw gleby (zniszczeń, które do osiągnięcia celów ochrony nie są konieczne). Z powodu braku informacji na temat technologii tej operacji, niemożliwe jest też rzetelne oszacowanie kosztów realizacji tego działania, niemniej jednak z dużą dozą prawdopodobieństwa można założyć, że będą ogromne. Wobec trudności z jednoznaczną oceną wpływu projektowanych działań na siedliska przyrodnicze oraz spodziewanych bardzo wysokich kosztów ich realizacji, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie wnioskuje o zasadniczą modyfikację zadania. Celem proponowanej modyfikacji będzie zmniejszenie kosztów realizacji działania oraz ograniczenie wywieranego przezeń negatywnego wpływu na siedliska przyrodnicze: grądy i świetliste dąbrowy. Zaproponowana modyfikacja zapewni przy tym realizację kluczowego celu tj. ochrony (zachowania we właściwym stanie ochrony) siedliska świetlistej dąbrowy. Proponujemy odstąpienie od przemieszczania wielkowymiarowego drewna dębowego, lub znaczące jego ograniczenie jedynie do miejsc, gdzie istniejąca sieć dróg umożliwia jego transport. Drewno dębowe stanowić będzie uzupełnienie istniejących już zasobów martwego drewna w siedliskach grądowych. W celu minimalizacji negatywnego wpływu na runo i glebę zaleca się rozmieszczanie kłód lub dłużyc w drzewostanie, ale w niewielkiej odległości dróg lub szlaków (np. maks. 1 wys. d-stanu - 30m). Sugerowana ilość - 4 do 5 sztuk na oddział. Znaczna część pozyskanego surowca (np. ok. 60-80%) przeznaczona zostanie na zaspokojenie potrzeb lokalnych społeczności. Działanie takie nie będzie miało negatywnego wpływu na siedlisko świetlistej dąbrowy, a w istotny sposób przyczyni się do wzrostu poziomu akceptacji dla tej formy ochrony (Natura 2000). Działanie takie pozostaje w całkowitej zgodzie z celami dyrektywy siedliskowej (zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych) oraz z formą ochrony rezerwatu, dopuszczającą podyktowane celami ochronnymi (w ramach działań ochronnych) pozyskanie drewna."

Martwe i obumierające drzewa mają obecnie niewielki udział w rezerwacie i występujące w nim drzewostany są bardzo ubogie w martwe drewno. Ogólna zasobność martwych drzew wynosi niespełna 1 m³/ha co znacznie ogranicza bazę rozwojową owadów, które bez tych elementów środowiska nie mogą w nim trwale bytować, a to z kolei zubaża ekosystem chronionego obszaru. Stanowi to czynnik zagrażający stabilności poszczególnych siedlisk przyrodniczych jak i całości rezerwatu. Z tych względów, ilość martwych drzew w rezerwacie powinna być zdecydowanie większa, gdyż jest to kluczowe dla

wzbogacenia różnorodności biologicznej poszczególnych elementów jego struktury ekologicznej. Właściwy stan występujących w rezerwacie siedlisk zależy w dużej mierze od zasobności martwych drzew (jednym ze wskaźników definiujących stopień zachowania siedlisk, jest ilość martwego drewna) i z tych względów nie może być ona zbyt mała lub zbyt duża. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przy szacowaniu ilości martwego drewna, jakie bez szkody dla rezerwatu winno pozostać na jego terenie, wziął w szczególności pod uwagę to, że obszar Natura 2000 objętego ochroną w formie rezerwatu nie można traktować na równi z obszarami Natura 2000 stanowiącymi drzewostany wykorzystywane gospodarczo. Względy te pozwoliły przyjąć, że na terenie dąbrów świetlistych należy pozostawić 10 % wyciętych drzew, gdyż według wspomnianego już wskaźnika, udział martwych drzew nie powinien na tym siedlisku przekraczać 5% zasobności drzewostanu. Przeciętna zasobność drzewostanów w rezerwacie wynosi ok. 276 m³/ha, a powierzchnia świetlistych dąbrów to 67 ha. Oznacza to, że docelowo na terenie rezerwatu miąższość martwych drzew na tym siedlisku nie powinna przekraczać 950 m³. W zabiegach trzebieży prześwietlającej planowane jest wycięcie około 8250 m³, więc pozostawienie 10 % tej masy spowoduje przyrost masy martwego drewna do 825 m³. Mając na względzie wniesioną uwagę, w projekcie planu ochrony przyjęto ponadto również to, że w rezerwacie nie ma szlaków zrywkowych, a ich wytyczenie nie jest pożądane, gdyż wiąże się to z dodatkową ingerencją w jego ekosystem (wycinanie na potrzeby zrywki drzew i krzewów). Taki stan faktyczny przemawia dodatkowo na korzyść pozostawiania do naturalnego rozkładu większej ilości pozyskanego drewna, jako działania minimalizującego szkody powstające przy zrywce drewna (większa ilość zrywanego drewna wiąże się z większym stopniem uszkodzania gleby, runa, drzew). Z tych powodów odstąpiono od przewożenia wyciętego drewna z jednego wydzielenia do innego.

8) w odniesieniu do uwagi: *„Działania ochronne polegające na: "kształtowaniu siedliska płazów" (oddz. 248h, 249f), "przebudowie siedliska boru mieszanego" (oddz. 246c), "usuwaniu resztek zbędnego ogrodzenia metalowego" (oddz. 252b) nie są działaniami związanymi z zachowaniem przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dąbrowy Seroczyńskie. W związku z powyższym wskazanie Nadleśniczego Nadleśnictwa Siedlce jako podmiotu odpowiedzialnego za realizację tych działań ochronnych jest błędne.”*

Odstąpiono od wskazywania podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie tych działań ochronnych.

9) w odniesieniu do uwagi: *„"Monitoring siedliska", "monitoring stanu torfowisk", "monitoring potrzeby wykonania redukcji podszytu", "monitoring efektów wykonywania ochrony czynnej w świetlistej dąbrowie", jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie działań ochronnych, w projekcie planu ochrony, wraz z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Warszawie wskazano Nadleśniczego Nadleśnictwa Siedlce. Zgodnie z art. 32 ust 3 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880 z późno zm.), organem odpowiedzialnym za monitorowanie obszarów Natura 2000*

jest właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska. Ponadto przyjęta metodyka wykonywania monitoringu, zarówno stanu siedlisk, jak i potrzeby wykonania redukcji podszytu wymaga specjalistycznej wiedzy którą dysponują eksperci przyrodnicy.”

W projekcie planu ochrony wpisano Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, jako odpowiedzialnego na wykonanie monitoringu;

10) w odniesieniu do uwagi „*Monitoring stanu siedliska*”, jako obszar prowadzenia prac monitoringowych wskazano płaty siedlisk świetlistej dąbrowy i grądu, jednakże w treści projektu zarządzenia nie zamieszczono wykazu takich płatów, czy też załącznika mapowego obrazującego lokalizację chronionych siedlisk. W związku z powyższym Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie sugeruje, aby przy każdej pozycji załącznika nr 5, gdzie określone zostały działania ochronne, wskazać dla jakiego siedliska przyrodniczego zaplanowano dany zabieg.”

Informacja na temat jakiego siedliska dotyczy dane działanie została umieszczona w słowniczku wyjaśniającym pojęcia użyte w tabeli stanowiącej załącznik nr 5 do zarządzenia;

11) w odniesieniu do uwagi: „*Monitoring efektów wykonywania ochrony czynnej w świetlistej dąbrowie*”, brak określonej lokalizacji obszaru objętego monitoringiem. W kolumnie "obszar wdrażania działań ochronnych - numer wydzielenia leśnego" podano "zdjęcia numer 5, 6, 7, 8, 13, 15", takie określenie realizacji działania jest niejasne i niejednoznaczne z załącznikiem mapowym nr 11. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych wnioskuje o precyzyjne określenie obszaru objętego monitoringiem.”

Określono miejsce wykonania działania poprzez podanie numeru działki ewidencyjnej i wydzielenia leśnego, na obszarze których będzie ono realizowane;

12) w odniesieniu do uwagi: „*Zgodnie z ustawą o lasach (Dz.U. 1991 nr 101 poz. 444 z poen. zm.), art. 54 pkt. 5 Lasy Państwowe otrzymują dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu ochrony przyrody. W związku z powyższym wnioskuje się o dodanie zapisu, przy pozycjach odnoszących się do obszaru Natura 2000, w kolumnie "podmiot odpowiedzialny za wykonanie działań ochronnych", "Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, Nadleśniczy Nadleśnictwa Siedlce, po zapewnieniu środków finansowych przez RDOŚ”.*

Zgodnie z obowiązującymi przepisami Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie nie przyznaje dotacji celowych dla Lasów Państwowych. Ponadto w projekcie planu ochrony nie mogą zostać zawarte zapisy dotyczące zapewnienia finansowania ze środków dotacji celowych, gdyż aspekt ten regulowany jest przez ustawę o lasach;

13) w odniesieniu do uwagi: „*W projekcie zarządzenia w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Dąbrowy Seroczyńskie" z uwzględnieniem zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 "Dąbrowy Seroczyńskie" PLH140004 podano błędną podstawę prawną. W*

dokumencie powołano się na Dziennik Ustaw z 2013 roku pozycje 627 i 628. Pod pozycją 628, Dziennika Ustaw z 2013 roku znajduje się Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej.”

Ustawą o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej wprowadzono zmiany do ustawy o ochronie przyrody i z tego tytułu wymieniona jest ona w metryczce zmian wprowadzonych do ustawy o ochronie przyrody;

14) w odniesieniu do uwagi *„W § 10 ust. 2, projektu zarządzenia, wskazano błędnie gminę Radziejowice. Cały obszar rezerwatu przyrody "Dąbrowy Seroczyńskie" znajduje się w gminie Wodynie.”*

Wpisano w miejsce gminy Radziejowice gminę Wodynie;

15) w odniesieniu do uwagi *„W nawiązaniu do Zarządzenia nr 12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 17 czerwca 2010 roku w sprawie wyznaczenia miejsc zbioru żółędzi dębu bezszypułkowego (*Quercus pefraea*) na terenie rezerwatu przyrody "Dąbrowy Seroczyńskie". Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie wnioskuje o zamieszczenie w treści zarządzenia informacji o możliwości zbioru żółędzi na terenie rezerwatu.”*

W planie ochrony można regulować sposób wprowadzania odstępstw jedynie od zakazów, w stosunku do których ustawodawca w sposób wyraźny zaznaczył taką ewentualność. Ustalona przez ustawę o ochronie przyrody delegacja, nie upoważnia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie do regulowania, poprzez plan ochrony, kwestii wyznaczania na obszarze rezerwatu miejsc dopuszczonych do zbioru występujących w nim roślin i grzybów oraz ich części. Zastosowanie w tej sprawie przepisu dającego upoważnienie do sporządzenia planu ochrony, byłoby nieuprawnionym rozszerzeniem oraz nadinterpretacją tej regulacji prawnej. Z tego względu, umieszczanie w planie ochrony zapisu dotyczącego wyznaczenia w rezerwacie tego typu miejsc, stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych, celem zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wyłożył projekt planu ochrony w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie. O wyłożeniu projektu planu ochrony Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie poinformował poprzez:

- 1) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie;

- 2) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Urzędu Gminy;
- 3) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Nadleśnictwa Siedlce, w którego zarządzie znajduje się rezerwat;
- 4) umieszczenie obwieszczenia na łamach lokalnej gazety.

W ramach przeprowadzonego postępowania z udziałem społeczeństwa wnioski i uwagi do wyłożonego projektu planu ochrony wnieśli:

Nadleśniczy Nadleśnictwa Siedlce. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionych uwag ustalił, co następuje:

- 1) w odniesieniu do uwagi *„Utrzymanie ze względów społecznych, gospodarczych, praktycznych oraz przeciwpożarowych przejezdności trzech głównych dróg przecinających rezerwat tj. drogi Toczyska- Kołodziej (tzw. Gościniec Warszawski), drogi Soćki- Kołodziej –Nowiny (tzw. Betonówka) oraz drogi Soćki- Strójnik . Rezerwat Dąbrowy Seroczyńskie razem z rezerwatem Kulak oraz przyległymi lasami prywatnymi zajmuje powierzchnię około 600 ha (prawie 6 km. długości). Zamknięcie tych dróg szlabanami zmuszać będzie miejscową ludność do bardzo długich objazdów (kilka kilometrów). Przypuszczamy, że szlabany będą systematycznie niszczone. Drogi te stanowią ciągłość w sieci dróg gminnych i pożarowych uzgodnionych z Państwową Strażą Pożarną. Propozycja nadleśnictwa - Dopuszczyć w planie ochrony ruch tymi drogami lub wyłączyć je z powierzchni rezerwatu.”*

Cały rezerwat jest własnością Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Siedlce i na jego terenie nie ma dróg będących własnością gminną. W planie ochrony można regulować wyłącznie te kwestie, w stosunku do których ustawodawca w sposób wyraźny zaznaczył taką ewentualność. Ustalona przez ustawę o ochronie przyrody delegacja, nie upoważnia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie do wskazywania na obszarze rezerwatu dróg dopuszczonych do ruchu kołowego czy też zmniejszania powierzchni rezerwatu. Zastosowanie w tej sprawie przepisu dającego upoważnienie do sporządzenia planu ochrony, byłoby nieuprawnionym rozszerzeniem oraz nadinterpretacją tej regulacji prawnej i stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym. Ponadto należy wskazać, że zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody zakazy obowiązujące na terenie rezerwatu przyrody nie dotyczą akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym. Pożary lasów mogą stanowić poważne zagrożenie dla ludzi oraz ich mienia, a zabezpieczenie obszarów leśnych przed powstaniem pożarów, jest działaniem związanym z bezpieczeństwem powszechnym. Należy zatem uznać, że poruszanie się po rezerwacie w celach przeciwpożarowych jest dopuszczone bezpośrednio przez ustawę o ochronie przyrody i nie może być normowane planem ochrony;

- 2) w odniesieniu do uwagi „*Celowość pozostawiania do naturalnego rozkładu znacznych ilości martwego drewna sosnowego pochodzącego z zasadnego zabiegu usuwania sosny z grądów. Pozostawienie martwego drewna iglastego przedłużać będzie efekt zakwaszania grądów i spowolni proces przekształcania zespołów fauny i flory na charakterystyczne dla grądów. Propozycja nadleśnictwa - wywieźć poza rezerwat całą pozyskaną grubiznę sosnową a drobnicę ze względu na koszty pozostawić w rezerwacie.*”

Martwe i obumierające drzewa mają obecnie niewielki udział w rezerwacie i występujące w nim drzewostany są bardzo ubogie w martwe drewno. Ogólna zasobność martwych drzew wynosi niespełna 1 m³/ha co znacznie ogranicza bazę rozwojową owadów, które bez tych elementów środowiska nie mogą w nim trwale bytować, a to z kolei zubaża ekosystem chronionego obszaru. Stanowi to czynnik zagrażający stabilności poszczególnych siedlisk przyrodniczych jak i całości rezerwatu. Z tych względów, ilość martwych drzew w rezerwacie powinna być zdecydowanie większa, gdyż jest to kluczowe dla wzbogacenia różnorodności biologicznej poszczególnych elementów jego struktury ekologicznej. Właściwy stan występujących w rezerwacie siedlisk zależy w dużej mierze od zasobności martwych drzew (jednym ze wskaźników definiujących stopień zachowania siedlisk, jest ilość martwego drewna) i z tych względów nie może być ona zbyt mała lub zbyt duża. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przy szacowaniu ilości martwego drewna, jakie bez szkody dla rezerwatu winno pozostać na jego terenie, wziął w szczególności pod uwagę to, że obszar Natura 2000 objętego ochroną w formie rezerwatu nie można traktować na równi z obszarami Natura 2000 stanowiącymi drzewostany wykorzystywane gospodarczo. Progiem granicznym dla zasobów martwego drewna, przyjętym dla siedlisk grądowych stanowiących drzewostany gospodarcze, jest poziom 20 m³/ha. Jednak dla cennych terenów jakimi są rezerwaty przyrody, przy odtwarzaniu właściwego stanu martwego drewna nie można kierować się zasadami ogólnie przyjętymi dla drzewostanów użytkowanych gospodarczo, gdyż założenia stawiane obu obszarom diametralnie różnią się od siebie, a wręcz w większości przypadków nawzajem się wykluczają. Przekroczenie tej wartości i osiągnięcie wysokiego jej poziomu, nie powinno w rezerwach stanowić przesłanki do odstąpienia od pozostawiania drzew martwych. Cel prowadzonej ochrony w żadnej mierze nie powinien zakładać odtworzenia zasobów martwego drewna do poziomu będącego kryterium stanu właściwego dla drzewostanów gospodarczych. Dlatego założono w projekcie planu ochrony, że z pozyskanych w ramach działań ochronnych drzew, na terenie rezerwatu pozostanie do naturalnego rozkładu masa pozwalająca osiągnąć zasób martwego drewna zbliżony do 40 - 50 m³/ha (wielkość określona w przewodniku metodycznym Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jako właściwa dla rezerwatów przyrody). Pozostała część wyciętych drzew zostanie wywieziona poza teren rezerwatu. Należy przy tym dodatkowo uwzględnić, że w rezerwacie nie ma szlaków zrywkowych, a ich wytyczenie nie jest pożądane, gdyż wiąże się to z dodatkową ingerencją w jego ekosystem

(wycinanie na potrzeby zrywki drzew i krzewów). Taki stan faktyczny przemawia dodatkowo na korzyść pozostawiania do naturalnego rozkładu części pozyskanego drewna, jako działania minimalizującego szkody powstające przy zrywce drewna (większa ilość zrywanego drewna wiąże się z większym stopniem uszkodzenia gleby, runa, drzew);

- 3) w odniesieniu do uwagi *„Sposób postępowania z drewnem, które zgodnie z planem ochrony może być wywiezione poza rezerwat i zagospodarowane przez nadleśnictwo. Wymagają uzgodnienia techniczne sprawy związane z wywozem drewna z rezerwatu takie jak: oznakowanie surowca, szlaki zrywkowe, wyznaczenie zabiegów itp. Propozycja nadleśnictwa - zapisać w planie ochrony odnowienie istniejących wykonanie niezbędnych szlaków zrywkowych w celu umożliwienia wywozu z rezerwatu zaplanowanych miąższości drewna, oznakować drewno przeznaczone do wywozu, umożliwić nadleśnictwu wyrobienie sortymentów i zezwolić na czasowe składowanie tego drewna w rezerwacie.”*

Czynności związane z przygotowaniem sortymentów drzewnych przeznaczonych do sprzedaży, zrywki, wywozu czy też certyfikacja samego drewna, stanowią integralną część działania obejmującego wycięcie i wywiezienie części pozyskanego drewna poza rezerwat i bez wykonania tych operacji realizacja tego działania byłaby niemożliwa. Wskazać przy tym należy, że sposób wyrobu, klasyfikacja sortymentów czy też certyfikacja drewna, regulowana jest przez odrębne przepisy i nie może być normowana planem ochrony. Z tych względów, czynności te nie zostały ujęte w planie ochrony jako odrębne działanie ochronne. W kwestii zrywki wskazuje się dodatkowo to, że wytyczenie stałych szlaków zrywkowych na wzór drzewostanów gospodarczych nie jest pożądane, gdyż wiąże się to z dodatkową ingerencją w ekosystem rezerwatu (wycinanie drzew i krzewów na potrzeby zrywki).

- 4) w odniesieniu do uwagi *„Celowość przywrócenia w rezerwacie gospodarki łowieckiej. Zdaniem nadleśnictwa prowadzenie gospodarki łowieckiej w rezerwacie sprzyjać będzie realizacji celów ustalonych dla tego rezerwatu oraz istotnie zmniejszy koszty wykonania zabiegów ochronnych (ochrona przed zwierzyną planowanych nasadzeń oraz ochrona świetlistych dąbrów przed powstawaniem odnowień naturalnych). Propozycja nadleśnictwa - wyznaczyć zgodnie z ustawą o ochronie przyrody obszar w którym będzie prowadzona gospodarka łowiecka.”*

Zawarta w art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody delegacja upoważnia do wyznaczania planem ochrony rezerwatu wyłącznie obszarów dopuszczonych do wykonywania polowań. Przepisu tego nie można w żaden sposób traktować, jako regulacji dającej prawo do wskazywania w rezerwacie obszarów dopuszczonych do prowadzenia gospodarki łowieckiej. Znaczenie pojęcia polowanie i gospodarka łowiecka zostało wyraźnie rozgraniczone w ustawie Prawo łowieckie. Zgodnie z art. 4 ust. 2 tej ustawy polowaniem jest wykonywanie czynności obejmujących tropienie, strzelanie z myśliwskiej broni palnej, łowienie sposobami dozwolonymi zwierzyny żywej, łowienie zwierzyny przy pomocy ptaków łowczych

zmierzające do wejścia w jej posiadanie. Gospodarką łowiecką będzie natomiast, zgodnie z art. 4 ust. 1 tej ustawy, szeroko rozumiana działalność w zakresie ochrony, hodowli i pozyskiwania zwierzyny. Tak ustalona regulacja prawna sprawia, że planem ochrony można wskazywać na terenie rezerwatu obszary, na których będzie obowiązywać generalne zezwolenie na podejmowanie działań określonych art. 4 ust. 2 ustawy prawo łowieckie. Posłużenie się art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody, jako przepisem upoważniającym do wyznaczania w rezerwacie obszarów dopuszczonych do prowadzenia gospodarki łowieckiej, byłoby nieuprawnionym rozszerzeniem oraz nadinterpretacją tej regulacji prawnej i stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa plan ochrony nieważnym.

5) w odniesieniu do uwagi *„Zbiór żołądzi jako zabieg ochronny w świetlistych dąbrowach. W przeszłości poza wypasem zwierząt świetliste dąbrowy użytkowane były poprzez wykaszanie runa, grabienie ściółki leśnej i zbiór żołądzi. Propozycja nadleśnictwa - zapisać w planie ochrony zbiór żołądzi jako zabieg ochronny zabezpieczający przed powstawaniem samorzutnych odnowień naturalnych w świetlistych dąbrowach. Zbiór żołądzi na własny koszt dokonywałoby Nadleśnictwo Siedlce.”*

W planie ochrony można regulować sposób wprowadzania odstępstw jedynie od zakazów, w stosunku do których ustawodawca w sposób wyraźny zaznaczył taką ewentualność. Ustalona przez ustawę o ochronie przyrody delegacja, nie upoważnia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie do regulowania, poprzez plan ochrony, kwestii wyznaczania na obszarze rezerwatu miejsc dopuszczonych do zbioru występujących w nim roślin i grzybów oraz ich części. Zastosowanie w tej sprawie przepisu dającego upoważnienie do sporządzenia planu ochrony, byłoby nieuprawnionym rozszerzeniem oraz nadinterpretacją tej regulacji prawnej. Z tego względu, umieszczenie w planie ochrony zapisu dotyczącego wyznaczenia w rezerwacie tego typu miejsc, stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym;

6) w odniesieniu do uwagi *„Utrzymać ze względu na ochronę p-poż komunikacyjną funkcję dwóch głównych linii oddziałowych przebiegających wzdłuż rezerwatu.”*

Na terenie rezerwatu przyrody obowiązują zakazy, które zostały zdefiniowane w art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, jako zamknięty katalog zakazów. Ustawodawca uchwalając ten przepis wskazał równolegle, poprzez art. 15 ust. 2 tej ustawy, że pomimo wielkiej wagi, jaką należy przywiązywać do kwestii ochrony przyrody, to jednak w pewnych sytuacjach, takich jak prowadzenie akcji ratowniczej bądź podejmowanie działań mających na celu utrzymanie terenu w stanie niezagrażającym bezpieczeństwu, konieczne jest wysunięcie na plan pierwszy ochrony ludzi, w szczególności ich zdrowia i życia czy też mienia. W chwili zaistnienia na obszarze rezerwatu sytuacji, która stwarza zagrożenie dla zdrowia, życia czy też mienia ludzi, zwolnienie od obowiązujących zakazów wynika bezpośrednio

z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody i nie wymaga konkretyzacji w żadnej innej formie. Pożary lasów, ze względu na swe niespodziewane powstanie i szybkie rozprzestrzenianie się, mogą stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia wielu osób oraz mogą zagrażać mieniu w wielkich rozmiarach. Przeciwdziałanie powstaniu pożaru czy też podejmowanie działań ratowniczych w sytuacji powstania pożaru lasu są, w rozumieniu art. 163 § 1 ustawy Kodeks Karny, czynnościami związanym z bezpieczeństwem powszechnym. Z chwilą zajścia sytuacji bezpośredniego zagrożenia pożarowego, utrzymanie przejezdności dróg przeciwpożarowych ma istotne znaczenie dla zapewnienia właściwego bezpieczeństwa powszechnego. Z tych względów wprowadzenie w planie ochrony regulacji dotyczących działań przeciwpożarowych stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym;

7) w odniesieniu do uwagi *„istnieje rozbieżność między opisem działania rozluźnienie zwarcia a tabelą. W tabeli nie wpisano masy do pozostawienia w rezerwacie przy w/w działaniu.”*

Wszystkie drzewa wycięte w ramach działania ochronnego „rozluźnienie zwarcia” pozostawia się w rezerwacie do naturalnego rozkładu. Mając na względzie wniesioną uwagę doprecyzowano definicję użytego pojęcia w taki sposób, aby jego interpretacja nie budziła wątpliwości;

8) w odniesieniu do uwagi *„w kolumnie dotyczącej podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działań ochronnych w jednym przypadku w działaniu ochronnym w oddz. 256b wskazano (omyłkowo chyba) Nadleśniczego Nadleśnictwa Siedlce a w kilku działaniach innych nie wpisano żadnego odpowiedzialnego za wykonanie działań.”*

Załącznik został poprawiony zgodnie ze wskazaną uwagą. Wskazuje się przy tym, że rola Nadleśniczego w realizacji działań ochronnych wynika wprost z ustawy o lasach i nie ma potrzeby powtarzania jej w planie ochrony rezerwatu. Ustawa o ochronie przyrody dopuszcza poprzez art. 28 ust. 10 pkt 4 wskazywanie w planie zadań ochronnych podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie ustalonych działań ochronnych. Nie oznacza to jednak zupełnej swobody w określaniu tej normy prawnej. W aspekcie wykonania planu ochrony rezerwatu przyrody znajdującego się w zarządzie Lasów Państwowych należy wziąć pod uwagę dwie normy prawne, ustawę o ochronie przyrody oraz ustawę o lasach. Szczegółowe zasady działania Lasów Państwowych zostały określone w ustawie o lasach oraz przepisach wykonawczych wydanych do tej ustawy. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, jako państwowa jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, reprezentuje Skarb Państwa w zakresie zarządzanego mienia. Stosownie do treści art. 4 ustawy o lasach, Lasy Państwowe zarządzają lasami państwowymi stanowiącymi własność Skarbu Państwa, w tym również rezerwatami przyrody, z wyłączeniem lasów wymienionych w ust. 2 tego artykułu. Wykonując ten zarząd, Lasy Państwowe prowadzą gospodarkę leśną, w ramach której użytkują lasy, gospodarują gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzą ewidencję

majątku Skarbu Państwa oraz ustalają jego wartość. Zgodnie z art. 35 ustawy o lasach odpowiedzialnym za stan powierzonego mienia, jest właściwy terytorialnie nadleśniczy, który prowadzi samodzielnie gospodarkę leśną w nadleśnictwie. Aktem prawnym, który reguluje materię prawa leśnego w zakresie rezerwatów przyrody, jest ustawa o ochronie przyrody. Związek tej ustawy z ustawą o lasach i w konsekwencji jej wpływ na przepisy prawa leśnego wynika z zakresu obu regulacji, które częściowo pokrywają się ze sobą. Ustawa o lasach, poprzez art. 7 ust. 2 wskazuje, że w kwestii prowadzenia gospodarki leśnej na terenie rezerwatu przyrody pierwszeństwo będą miały zapisy ustawy o ochronie przyrody. Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody dla rezerwatów przyrody sporządza się oraz realizuje plany ochrony i w myśl art. 15 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, plan ochrony uchyla obowiązujące w rezerwacie zakazy, w zakresie niezbędnym do wykonania zaplanowanych w nim zadań. Prowadzenie w rezerwacie wszelkiego rodzaju działań, nie wykluczając z tego gospodarki leśnej, podporządkowane będzie pod ten akt prawny i można przyjąć, że realizacja gospodarki leśnej na terenie rezerwatu przyrody jest możliwa, jeżeli nie będzie stało to w sprzeczności z planem ochrony rezerwatu. Ustawa ta wskazuje równolegle poprzez art. 4 ust. 2, że organ administracji publicznej, jakim jest regionalny dyrektor ochrony środowiska, zapewni warunki prawne, organizacyjne i finansowe umożliwiające wykonanie planu ochrony. Należy przy tym zauważyć również to, że art. 54 ustawy o lasach pozwala Lasom Państwowym ubiegać się o przyznanie dotacji celowych na realizację planów ochrony. Styk tych dwóch aktów prawnych sprawia, że realizacja planu ochrony rezerwatu położonego na terenie zarządzanym przez Lasy Państwowe nie może odbyć się bez udziału właściwego terytorialnie nadleśniczego, przy czym ustawa o ochronie przyrody, jak i ustawa o lasach wykorzystuje inne instrumenty prawne dla osiągnięcia celów, którym służą. W wyłącznej właściwości nadleśniczego, jako reprezentanta Skarbu Państwa, jest przygotowanie zgodnych z normami sortymentów drzewnych, ich o cechowanie oraz wykonanie wszelkich czynności związanych ze sprzedażą i wywozem drewna. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 6 stycznia 2010 r., sygn. akt II GSK 277/09 stwierdził, że ustalenie przez Lasy Państwowe zasad sprzedaży drewna jak również sprzedaż drewna, jako produktu Lasów Państwowych, jest czynnością z zakresu prawa cywilnego i nie należy do sfery czynności administracyjnych. W tym miejscu należy wskazać, że plan ochrony, akt normatywny niższej rangi niż ustawa, nie reguluje norm ustawowych. Powtórzenie regulacji ustawowych bądź ich modyfikacja czy też uzupełnienie przez plan ochrony byłoby niezgodne z zasadami legislacji. Zarządzenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska nie może regulować raz jeszcze tego, co jest już zawarte w obowiązującej ustawie. Zawsze bowiem tego rodzaju powtórzenie, jest normatywnie zbędne, gdyż powtarzany przepis już obowiązuje, jak też jest dezinformujące. Trzeba, bowiem liczyć się z tym, że powtórzony przepis będzie interpretowany w kontekście planu ochrony, w której go powtórzono, co może prowadzić do całkowitej lub częściowej zmiany intencji prawodawcy, a więc do naruszenia wymagania adekwatności.

- 9) w odniesieniu do uwagi „*nie zapisano usuwania z drzewostanów w oddz. 242b, 242c, 243i, 247d dęba czerwonego (chyba, że jego usuwanie przewidziano w ramach zabiegów regulacji składu gatunkowego lub poprawy warunków świetlnych).*”

Poprawiono zgodnie ze wskazaną uwagą treść definicji działania, wskazując na możliwość usuwania gatunków obcych geograficznie.

- 10) w odniesieniu do uwagi „*w przypadku planowanego wycinania i wywożenia drewna wielkowieńcowego (a takiego w tym rezerwacie będzie całkiem sporo) nie da się uniknąć zrywki wleczonej. Ponieważ dokonywana będzie poza sezonem wegetacyjnym, często przy występującej pokrywie śnieżnej, wielkich szkód w runie nie wyrządzi. Propozycja nadleśnictwa - złądzić zapisy dotyczące zrywki wleczonej np. "zrywkę wleczoną ograniczyć do niezbędnego minimum".*”

Drewno wleczone po dnie lasu przez ciągniki lub konie z miejsca ścinki do miejsca jego składowania jest przyczyną uszkodzeń gleby oraz drzew i z tych względów nie należy stosować jej w rezerwacie. Tym niemniej uwzględniając wniesioną uwagę wprowadzono do zarządzenia poprawkę i dopuszczono do stosowania wleczonej zrywki pozyskanego drewna przy zamrożonej glebie, grubej pokrywie śnieżnej (zamrożona gleba czy też warstwa śniegu zmniejsza opór wleczanego drewna) i pod warunkiem, że nie będzie ona uszkadzać naturalnego odnowienia gatunków drzew właściwych dla danego siedliska.

Pan Damian Lewandowski. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionych uwag ustalił, co następuje:

- 1) w odniesieniu do uwagi „*Plan ochrony rezerwatu "Dąbrowy Seroczyńskie" zakłada całkowite ograniczenie wjazdu pojazdów do rezerwatu. Pragnę zwrócić uwagę, że przez ten teren przebiega kilka dróg, które od wieków miały tam swój szlak. A mianowicie droga Kołodziej- Toczyska to fragment dawnego szlaku handlowego biegnącego z Warszawy do Wołynia. A droga Nowiny-Wola Wodyńska i Soćki to dawna szosa siedlecka. Trasy, te były uczęszczane od wieków o czym mogą zaświadczyć dawne mapy tego terenu jak i samego lasu. W studium konserwatorskim Gminy Wodynie jeden z odcinków biegnący przez teren rezerwatu postulowany był do utworzenia szlaku turystycznego.*”

Plan ochrony nie ustala zakazów, gdyż nie stanowi on aktu prawnego, którym można wprowadzić tego rodzaju ograniczenia. Obowiązujący w rezerwacie zakaz ruchu pojazdów został wprowadzony ustawą o ochronie przyrody, która poprzez art. 15 ust. 1 określa katalog obowiązujących w nim zakazów. Wskazuje się również, że na terenie rezerwatu nie ma dróg, które w rozumieniu ustawy o drogach publicznych byłyby ogólnodostępnymi drogami publicznymi.

- 2) w odniesieniu do uwagi „*plan zakłada szeroko zakrojoną wycinkę celem zachowania dąbrowy świetlistej. W planie nie ujęto natomiast nic na temat zachowania rzadkich gatunków roślin.*”

Świetlista dąbrowa jest specyficznym typem zbiorowiska, o pochodzeniu częściowo antropozoogenicznym, powstałym wskutek stosowania przed laty wypasu zwierząt w lasach oraz silnego przerzedzania drzewostanów. Rzadkie i luźne dąbrowy sprzyjają występowaniu licznych gatunków ciepłolubnych w tym również całej grupy gatunków łąkowych i okrajkowych. Podstawowym zagrożeniem zachowania świetlistej dąbrowy jest systematyczny wzrost zacienienia dna lasu i będące efektem tego zanikanie gatunków ciepłolubnych. Zaplanowana regulacja zwarcia drzewostanów porastających płaty świetlistych dąbrów ma na celu zwiększenie udziału rzadkich i chronionych gatunków ciepłolubnych. Zabieg ten ma przede wszystkim przywrócić tym siedliskom ich wcześniejszy stan. Głównym kryterium wyboru drzew jakie mają zostać usunięte w trakcie tego zabiegu, jest uzyskanie odpowiedniego efektu w postaci zwiększenia dostępu światła do dna lasu. Utrzymanie ciepłolubnej dąbrowy w takiej postaci, pozwoli zachować w runie szereg rzadkich i chronionych gatunków typowych dla tego siedliska.

- 3) w odniesieniu do uwagi *„Zamknięcie rezerwatu dla mieszkańców i turystów jest w sprzeczności z promocją terenów natura 2000 jako atrakcji turystycznej. "Duży las" jak od wieków nazywany jest ten teren porównywany był do lasów puszczy białowieskiej. W planie ochrony nie ma natomiast nic, co zachęciłoby potencjalne osoby do odwiedzenia tego niezwykłego miejsca. Moim zdaniem warto udostępnić to miejsce poprzez wytyczenie szlaków ekologicznych czy ścieżek przyrodniczych. W ten sposób mieszkańcy jak i turyści mogliby poznać walory przyrodnicze nie niszcząc siedlisk roślinnych.”*

Ustawodawca dbając o ochronę wartości przyrodniczych rezerwatu wprowadził, poprzez art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o ochronie przyrody, generalny zakaz poruszania się po jego terenie. W przepisie tym prawodawca upoważnił równolegle regionalnego dyrektora ochrony środowiska do wyznaczania, w drodze aktu prawa wewnętrznego, w rezerwacie szlaków dopuszczonych do poruszania. Tak skonstruowana norma prawna przesądza o tym, że szlaki nie mogą być wyznaczone planem ochrony. W planie ochrony można regulować sposób wprowadzania odstępstw jedynie od zakazów, w stosunku do których ustawodawca w sposób wyraźny zaznaczył taką ewentualność. Zastosowanie w powszechnie obowiązującym akcie prawa miejscowego przepisu dającego upoważnienie do wydawania aktów prawa wewnętrznego, byłoby nieuprawnionym rozszerzeniem oraz nadinterpretacją tej regulacji prawnej. Z tego względu, umieszczanie w planie ochrony zapisu dotyczącego wyznaczenia w rezerwacie szlaków, stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym.

Koło Łowieckie Warszawianka. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po przeanalizowaniu wniesionych uwag ustalił, co następuje:

- 1) w odniesieniu do uwagi: *„W związku z toczącym się postępowaniem w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu " Dąbrowy Seroczyńskie" Koło Łowieckie " Warszawianka" wnioskuje o przywrócenie gospodarki łowieckiej w tym rezerwacie. Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004r w art.15 ust. dopuszcza wyznaczanie w planach ochrony obszarów w których polowania mogą być wykonywane. Gospodarka łowiecka w żadnym wypadku nie jest sprzeczna z celami ochrony ustalonymi dla tego rezerwatu i żadnej szkody w zbiorowiskach roślinnych, zwierzętach i roślinach chronionych nie wyrządzi. Wspomagać natomiast będzie wykonanie niektórych zadań i osiągnięcie celów zapisanych w tym projekcie. Przyczyni się do zmniejszenia kosztów ochrony projektowanych nasadzeń oraz spowolnienia powstawania odnowień naturalnych w świetlistych dąbrowach. Niepoddana presji myśliwych zwierzyna płowa systematycznie niszczyć będzie wszystkie wykonane nasadzenia a dziki regularnie, co roku buchtować będą glebę w świetlistych dąbrowach uruchamiając odnowienia naturalne, które następnie kosztownymi dla Budżetu zabiegami trzeba będzie usuwać. Obecność myśliwych w rezerwacie zwiększy ochronę zwierzyny oraz wpłynie na zmniejszenie istniejącego tam od lat kłusownictwa z bronią palną oraz wnykarstwa. Możliwość zwiększenia odstrzału dzików nie jest bez znaczenia również w kontekście zwalczania afrykańskiego pomoru świń. Umożliwienie wykonywania polowań w rezerwacie przyczyni się do zmniejszenia szkód w uprawach rolnych wokół rezerwatu, co ma ogromne znaczenie dla miejscowej ludności oraz naszego koła. Obecnie rolnicy nie mogą sadzić ziemniaków ani siać kukurydzy w pobliżu rezerwatu, ponieważ dziki niszczą wszystko. Nasze koło ponosi zwiększone koszty na ochronę upraw rolnych i wypłaty odszkodowań łowieckich tylko z tego tytułu, że istnieje w pobliżu spokojna do bytowania zwierzyny ostoja o bardzo dużej jak na rezerwaty powierzchni(prawie 600 ha razem z rezerwatem Kulak), w której w długich okresach występuje wysoka koncentracja zwierzyny, zwłaszcza dzików. Rolnicy oraz nasze koło ponoszą koszty wynikające z obecności tego rezerwatu, których nikt im nie rekompensuje. Rezerwat Dąbrowy Seroczyńskie jest to duży specyficzny rezerwat, w którym jest sporo dojrzałych do obradzania drzewostanów dębowych dostarczających żeru zwierzynie oraz drzewostanów młodych dających jej schronienie. Z racji swej wielkości, położenia oraz układu drzewostanów wywiera duży negatywny wpływ na otoczenie i wymaga specyficznego potraktowania, odrębnego od innych rezerwatów, w których dominuje ochrona zachowawcza. Gospodarka łowiecka może dużo pomóc w realizacji różnych zadań ochronnych wynikających z planu ochrony tego rezerwatu, obniżyć koszty ich realizacji oraz istotnie zmniejszyć jego negatywny wpływ na otoczenie.”*

Zawarta w art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody delegacja upoważnia do wyznaczania planem ochrony rezerwatu wyłącznie obszarów dopuszczonych do wykonywania polowań. Przepisu tego nie

można w żaden sposób traktować, jako regulacji dającej prawo do wskazywania w rezerwacie obszarów dopuszczonych do prowadzenia gospodarki łowieckiej. Znaczenie pojęcia polowanie i gospodarka łowiecka zostało wyraźnie rozgraniczone w ustawie Prawo łowieckie. Zgodnie z art. 4 ust. 2 tej ustawy polowaniem jest wykonywanie czynności obejmujących tropienie, strzelanie z myśliwskiej broni palnej, łowienie sposobami dozwolonymi zwierzyny żywej, łowienie zwierzyny przy pomocy ptaków łowczych zmierzające do wejścia w jej posiadanie. Gospodarką łowiecką będzie natomiast, zgodnie z art. 4 ust. 1 tej ustawy, szeroko rozumiana działalność w zakresie ochrony, hodowli i pozyskiwania zwierzyny. Tak ustalona regulacja prawna sprawia, że planem ochrony można wskazywać na terenie rezerwatu obszary, na których będzie obowiązywać generalne zezwolenie na podejmowanie działań określonych art. 4 ust. 2 ustawy prawo łowieckie. Posłużenie się art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody, jako przepisem upoważniającym do wyznaczania w rezerwacie obszarów dopuszczonych do prowadzenia gospodarki łowieckiej, byłoby nieuprawnionym rozszerzeniem oraz nadinterpretacją tej regulacji prawnej i stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa plan ochrony nieważnym.

Na terenie rezerwatu, z racji ochrony procesów zachodzących w świetlistych dąbrowach, konieczne jest utrzymywanie wysokiej populacji zwierzyny płowej, która może spełniać rolę zastępczą zwierząt gospodarskich wypasanych kiedyś w lasach. Z tych względów niewskazana jest jej redukcja, a obowiązujące przepisy nie pozwalają na to, aby dopuścić wykonywanie polowań z wyłączeniem odstrzału zwierzyny płowej. Z przedstawionych powyżej regulacji prawnych wynika, bowiem, że ustawodawca dopuścił możliwość polowania w rezerwacie tylko i wyłącznie na zasadzie wyjątku od generalnego zakazu wykonywania polowania rozumianego w sposób szeroki, zgodnie z treścią art. 4 ustawy Prawo łowieckie, bez możliwości zawężania tego pojęcia np.: poprzez wskazanie zwierząt, na które można polować. Wobec tego odstępując od zakazu zawartego w art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody należałoby dopuścić polowania w pełnym zakresie, co z punktu widzenia roli, jaką zwierzyna płowa spełnia w ochronie świetlistych dąbrów, byłoby niewskazane.

W poruszonej przez Wnoszącego uwagę kwestii zwalczania choroby, jaką jest afrykański pomór świń należy zauważyć, że w akcie prawnym wydanym w tej sprawie (Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń) nie ma mowy o obowiązku przeprowadzenia odstrzału dzików w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń. Rozporządzenie to nakazuje jedynie przeprowadzanie na odstrzelonych dzikach badań na obecność tej choroby. Zakładając racjonalność prawodawcy, który uchwalając ten przepis działał w oparciu o ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, można za nim przyjąć, że nie uznał on samego faktu wystąpienia choroby afrykańskiego pomoru świń, jako sytuacji nadzwyczajnej, wymagającej podjęcia

środków zapobiegawczych w formie odstrzału dzików. W związku z tym, że może wystąpić, ze strony chorych dziko żyjących zwierząt, zagrożenie sanitarne dla ludzi czy też zwierząt, przepisy prawa regulują ten aspekt w szerszym kontekście. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt upoważnia sejmik województwa do wprowadzania w drodze uchwały środka nadzwyczajnego jakim jest redukcja populacji zwierząt, w przypadku gdy zwierzęta te stanowią nadzwyczajne zagrożenie dla życia, zdrowia lub gospodarki człowieka. Ustawa ta nie rozstrzyga w prawdzie czy uchwała taka może obejmować teren rezerwatu, tym niemniej z przepisów ustawy o ochronie przyrody wynika, że jeżeli określone w niej działania będą związane z bezpieczeństwem powszechnym, to mogą one być realizowane na terenie rezerwatu przyrody. Kolejną ustawą regulującą kwestię wystąpienia zagrożenia ze strony chorób dziko żyjących zwierząt jest ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej. Ustawa ta wprowadza pojęcie katastrofy naturalnej, w której zawierają się choroby występujące u zwierząt. Zgodnie z tą ustawą, obowiązek stosowania środków lub zabiegów niezbędnych do zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, w zakresie których mieści się odstrzał zwierzyny, wprowadzany jest rozporządzeniem Rady Ministrów. W związku z tym, że tego typu rozporządzenia wydawane są w związku z wystąpieniem zagrożenia, którego skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób czy też mieniu w wielkich rozmiarach, jego postanowienia mogą być realizowane na terenie rezerwatu przyrody. Kolejną normą prawną regulującą kwestię wystąpienia zagrożenia ze strony chorób dziko żyjących zwierząt jest ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Ustawa ta upoważnia ministra do spraw rolnictwa, wojewodę oraz służby weterynaryjne do wydawania aktu prawa miejscowego, w formie rozporządzenia, nakładającego obowiązek przeprowadzenia odstrzału sanitarnego zwierząt, w przypadku zagrożenia wystąpieniem lub wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt. Z treści tej ustawy oraz z przepisów ustawy o ochronie przyrody wynika, że jeżeli określone w rozporządzeniu działania będą związane z bezpieczeństwem powszechnym, to mogą one być realizowane na terenie rezerwatu przyrody. Na podstawie przedstawionego powyżej stanu prawnego można przyjąć, że jeżeli dojdzie do sytuacji, w której choroby roznoszone przez przebywające w rezerwacie dziki będą stanowiły zagrożenie dla zdrowia, życia czy też mienia ludzi, ustawa o ochronie przyrody dopuszcza możliwość podjęcia w rezerwacie działań zmierzających do likwidacji tego zagrożenia i z tych względów kwestia ta nie może być normowana planem ochrony. Natomiast sam fakt, że wśród dzików występują zakaźne choroby, nie jest podstawą do tego aby prowadzić odstrzał tego gatunku.

Wychodząc z wyroku trybunału konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2014 r. (3.71/7/A/2014), działania będące wykonywaniem gospodarki łowieckiej faktycznie mogą być prowadzone także poza obwodami łowieckimi, czego przykładem jest regulacja zawarta w art. 8 ust. 2 prawa łowieckiego. Zgodnie z tym przepisem, odstrzały redukcyjne zwierząt łownych na obszarze rezerwatów przyrody, które z mocy

art. 26 pkt 1 prawa łowieckiego nie wchodzi w skład obwodów łowieckich, prowadzone są w oparciu o przepisy o ochronie przyrody i odbywają się na zasadach określonych w ustawie i zgodnie z obowiązującymi okresami ochronnymi i kryteriami selekcji. Taka konstrukcja prawa sprawia, że w sytuacji, gdy zaistnieje merytorycznie uzasadniona potrzeba zmniejszenia liczebności zwierzyny łownej na terenie rezerwatu przyrody, ustawodawca dopuszcza stosowanie odstrzałów redukcyjnych. Odstrzały redukcyjne są wprowadzonym przez Prawo Łowieckie instrumentem prawnym sterującym liczebnością populacji zwierząt łownych. Stosowany jest on w przypadkach nadmiernego rozrodu gatunków zwierząt łownych, w celu zredukowania nadmiaru osobników danego gatunku. W obowiązującym stanie prawnym o redukcji zwierzyny łownej w rezerwatach przyrody może rozstrzygać plan ochrony, który identyfikuje oraz określa sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń. Redukcja zwierzyny łownej mieści się, bowiem w definicjach działań ochronnych, przy czym realizuje się ją zgodnie z kryteriami selekcji osobniczej i obowiązującymi okresami ochronnymi.

Wnoszący uwagę nie przedstawił wraz z nią żadnych danych na temat stanu liczebności występującej w rezerwacie zwierzyny, mogących wskazywać na to, że jej zagęszczenie stwarza zagrożenie dla zachowania równowagi biologicznej. Sporządzona na potrzeby ustanowienia planu ochrony dokumentacja nie wykazała zagrożenia ze strony zwierząt występujących na terenie rezerwatu. Dopuszczenie wykonywania polowań, jako szeroko rozumianego pojęcia odnoszącego się do wszystkich gatunków zwierząt w rezerwacie, winno następować w wyjątkowych i niezbitie uzasadnionych sytuacjach. Ewentualne wykonanie redukcji zwierząt w rezerwacie winno być udokumentowane nadmierną liczebnością jednego czy też kilku gatunków, doprowadzającą do powstawania szkód. Nie można mówić o konieczności przeprowadzania odstrzału wszystkich gatunków zwierząt, jeżeli dane te nie zostały zmierzone i wykazane. Przesłanką dopuszczalności redukcji zwierzyny w rezerwacie powinny być ewentualne zagrożenia, jakie nadmierna jej liczebność stwarza. Tym niemniej mając na względzie wniesioną uwagę oraz to, że zmieniające się warunki przyrodnicze i działalność człowieka może doprowadzić do nadmiernego wzrostu populacji poszczególnych gatunków zwierząt, wprowadzono w planie ochrony zapis, dający możliwość prowadzenia kontroli liczebności zwierzyny i przeprowadzenia jej redukcji w sytuacji, kiedy liczebność populacji danego gatunku będzie na tyle wysoka, że zostaną zachwiane optymalne warunki bytowania. Powstanie tego typu sytuacji może zakłócić panującą równowagę biologiczną i w efekcie doprowadzić do powstania szkód, będących następstwem zmniejszania się arealu pokarmowego, miejsc schronienia i rozmnażania zwierząt. W związku z tym, że rezerwat Dąbrowy Seroczyńskie jest rezerwatem leśnym o dużej dynamice naturalnych procesów i z tych względów rozmiar i kierunek zachodzących w nim zmian jest różny i zmienny, konieczność

przeprowadzenia tych działań i dopuszczalny ich rozmiar winny wynikać z przeprowadzonej na ten cel inwentaryzacji stanu zwierzyny.

Projekt planu ochrony został, zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, przesłany Radzie Gminy Wodynie celem zaopiniowania. Rada uchwałą z dnia 10 lipca 2015 r. nr IX/58/15 negatywnie zaopiniowała projekt planu ochrony. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po ich przeanalizowaniu stwierdził co następuje:

- 1) w odniesieniu do uwagi „*Art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U.z2013r. poz. 627 ze zm.) wymienia działania, które są zabronione w parkach narodowych oraz rezerwatach przyrody. Wymienione w Załączniku nr 3 zakazy ruchu drogami w rezerwacie wraz z ustawieniem tablic informacyjnych i szlabanów są w naszej opinii niewspółmierną uciążliwością dla mieszkańców w stosunku do istniejącego zagrożenia. Nieuszczerzowanie celu w zakresie ochrony wartości faunistycznych i geomorfologicznych jest potwierdzeniem dla tezy, iż jest to działanie "na wyrost". Ponadto drogi przebiegające przez teren rezerwatu zostały Uchwałą N 255/213/09 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 10 lutego 2009r. zmieniającą uchwałę w sprawie nadania numerów dróg gminnych na obszarze Województwa Mazowieckiego, zaliczone do kategorii dróg gminnych o nr 361202W, 361207W oraz 361224W. Drogi publiczne co do zasady są drogami ogólnodostępnymi zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985r (Dz. U. 1985 Nr 14 poz.60 ze zm.). Proponuje się, wyznaczenie tras rowerowych na terenie rezerwatu.*”

Plan ochrony nie ustala zakazów, gdyż nie stanowi on aktu prawnego, którym można wprowadzić tego rodzaju ograniczenia. Obowiązujący w rezerwacie zakaz ruchu pojazdów został wprowadzony przez art. 15 ust. 1 pkt 18 ustawy o ochronie przyrody. Cały rezerwat jest własnością Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Siedlce. Na jego terenie nie ma gruntów gminnych i w związku z tym nie ma w nim dróg gminnych. Skarb Państwa oraz gmina są to odrębne podmioty prawa, wyposażone odrębnie w osobowość prawną. Ponadto zgodnie z ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe jest państwową jednostką organizacyjną pozbawioną osobowości prawnej, gospodarującą nieruchomościami Skarbu Państwa i reprezentującą Skarb Państwa w tym zakresie. Zatem gmina nie może rościć prawa własności do gruntów Skarbu Państwa znajdujących się w zarządzie Lasów Państwowych, jeżeli nie doszło do przeniesienia ich praw na rzecz gminy, co może nastąpić wyłącznie w formie cywilnoprawnego przeniesienia prawa własności np. poprzez sprzedaż. Wskazane w uwadze drogi związane są z rezerwatem i główną ich funkcją jest ochrona przeciwpożarowa kompleksu leśnego tworzącego rezerwat. Są one z jednej strony formą ochrony, jaką jest rezerwat przyrody, z drugiej zaś strony, w rozumieniu art. 3 ustawy o lasach, są lasem. Zgodnie bowiem z tym przepisem lasem jest nie tylko grunt pokryty roślinnością leśną, ale także grunty związane z gospodarką

leśną w tym zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej drogi leśne. Drogi będące własnością Skarbu Państwa, na których obowiązuje ograniczony sposób użytkowania określony w art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody są lasem i nie mogą w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych zostać zaliczone do kategorii dróg gminnych. Ustawa ta pozwala zaliczyć do publicznych dróg gminnych drogę, z której co do zasady każdy może swobodnie korzystać. Tak określona regulacja prawna wyklucza możliwość ustanawiania dróg publicznych na obszarze rezerwatu i lasu, gdyż nie można w swobodny sposób z nich korzystać. Należy również wskazać to, że rezerwat został uznany w 1988 r. Natomiast uchwała Wojewódzkiej Rady Narodowej w Siedlcach w sprawie dróg gminnych w województwie siedleckim została wydana w 1990 r. Zakładając racjonalność prawodawcy można przyjąć, że wprowadzając w życie ten przepis, nie miał on w zamyśle wyznaczania dróg w rezerwacie, na obszarze którego obowiązuje szereg ograniczeń, w tym zakaz przebywania, uniemożliwiających swobodne korzystanie z tego terenu. Ponadto podkreślenia wymaga to, że z dniem 1 stycznia 1999 r. stan prawny nieruchomości, które w dniu 31 grudnia 1998 r. pozostawały we władaniu jednostek samorządu terytorialnego i nie stanowiły ich własności, a zostały zajęte pod drogi publiczne, został uregulowany przez ustawę z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną. Zgodnie z przyjętym w tej materii orzecznictwem, ustawa ta określa normatywne przesłanki, których łączne wystąpienie powoduje, że grunty nie stanowiące własności jednostek samorządu terytorialnego stały się z mocy prawa z dniem 1 stycznia 1999 r. ich własnością. Przesłankami tymi jest zajęcie nieruchomości pod drogę publiczną oraz władanie nią w dniu 31 grudnia 1998 r. przez jednostkę samorządu terytorialnego. Zajęcie nieruchomości pod drogę publiczną w znaczeniu tej ustawy oznacza urządzenie na niej drogi zaliczonej do odpowiedniej kategorii dróg publicznych. Władanie zaś nieruchomością oznacza pozostawanie jej w faktycznym władztwie jednostki samorządu terytorialnego. Wprowadzenie w życie tej normy prawnej miało na celu uregulowanie zastanych i powstałych w przeszłości stanów faktycznych. Dotyczy ona wyłącznie terenów zajętych pod funkcjonujące drogi, które fizycznie zostały wybudowane, oddane do użytku i w wyniku tego powstał dla nich nieodwracalny stan faktyczny. Należy w tym miejscu raz jeszcze podnieść to, że na terenie rezerwatu nigdy nie nastąpiło wybudowanie dróg i nie nastąpiła w żadnym jego miejscu utrata dotychczasowych jego wartości w stopniu nieodwracalnym. Ujawnienia w księdze wieczystej przejścia na własność jednostek samorządu terytorialnego nieruchomości spełniających prawnie unormowane warunki następowało na podstawie ostatecznej decyzji wojewody. Przepisy te nie mają natomiast zastosowania np.: w stosunku do rezerwatów przyrody, dróg leśnych czy też obszarów zapisanych w ewidencji gruntów jako drogi, które faktycznie nie zostały wybudowane w terenie. Uwzględniając powyższe można przyjąć, że będziemy mieli do czynienia z drogą gminną wyłącznie wówczas, jeżeli gmina będzie posiadała prawo własności do nieruchomości i będzie mogła z niej korzystać. Jeżeli

natomiast gmina nie wykonuje uprawnień właścicielskich i gdy nie może z niej swobodnie korzystać np.: droga znajdująca się na danym gruncie jest rezerwatem i drogą gruntową stanowiącą las, wówczas brak jest możliwości zakwalifikowania jej do dróg gminnych;

- 2) w odniesieniu do uwagi „*plany ochrony są przepisami prawa miejscowego, z których mogą wynikać poważne ograniczenia między innymi w wykonywaniu prawa własności, ponadto mają one regulować podstawowe zasady gospodarki zarówno rolnej, leśnej, łowieckiej, turystyki, a także zagospodarowania terenu, a przede wszystkim być podstawą wszelkich działań zmierzających do ochrony środowiska przyrodniczego, krajobrazowo - kulturowego podejmowanych przez wszystkich jego użytkowników, powinny być przygotowane w oparciu o rzetelną wiedzę, tak by stanowiły spójną koncepcję działań umożliwiających osiągnięcie zakładanych celów. Art. 20 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 20 13r. poz. 627 ze zm.) określa elementy, z uwzględnieniem których sporządza się na okres 20 lat plan ochrony dla rezerwatu przyrody: charakterystyki i oceny stanu przyrody, identyfikacji i oceny istniejących oraz potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych, charakterystyki i oceny uwarunkowań społecznych i gospodarczych, analizy skuteczności dotychczasowych sposobów ochrony, charakterystyki i oceny stanu zagospodarowania przestrzennego. W przedłożonym projekcie planu skupiono się głównie na charakterystyce istniejącego drzewostanu. Wprowadzanie obostrzeń w zakresie otuliny rezerwatu i ruchu pojazdów na jego terenie jest argumentowane ochroną wartości faunistycznych, których charakterystyka nie została przedstawiona. Zgodnie z załącznikiem 4 do powyższego planu cele działań ochronnych w obszarze Natura 2000 podzielono w zależności od przedmiotu ochrony (Cieplolubne dąbrowy 91 10 i Grądy subkontynentalne 9170). Wśród przedmiotów ochrony nie wymieniono żadnych gatunków faunistycznych, zaś w § 4 określenie celu ochrony rezerwatu jako "zachowanie ze względu ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych unikalnego kompleksu leśnego z udziałem drzewostanów z panującym dębem bezszypułkowym i różnogatunkową roślinnością zielną i chronionymi gatunkami oraz wyróżniającymi się wartościami faunistycznymi i geomorfologicznymi" jest określeniem zbyt ogólnym i wymaga uszczegółowienia w zakresie ochrony gatunków roślin zielnych i zwierząt chronionych występujących na terenie rezerwatu.”*

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody plan ochrony może zawierać zakres określony w art. 20 ust. 3 i art. 28 ustawy o ochronie przyrody. Rozszerzenie ustawowo określonego katalogu zagadnień stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym. Z tych względów nie ma podstawy do tego, aby umieszczać w projekcie planu ochrony charakterystykę występującej w rezerwacie fauny i flory. Należy w tym miejscu podnieść również to, że jedynymi przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 są siedliska wymienione w załączniku nr 4 do zarządzenia.

Zapisy § 4 projektu zarządzenia są celem ochrony jaki został określony w akcie prawnym uznającym rezerwat przyrody i ustalona przez ustawę o ochronie przyrody delegacja, nie upoważnia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie do wprowadzania w nim zmian poprzez plan ochrony. Legitymacja do wydawania w tej sprawie aktów prawa miejscowego została zawarta w art. 13 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody i zmiana celu ochrony poprzez zastosowanie podstawy prawnej wskazanej w art. 19 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody, byłoby nieuprawnionym rozszerzeniem tej regulacji prawnej i stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym.

3) w odniesieniu do uwagi *„cel oraz przyrodnicze i społeczne uwarunkowania jego realizacji zawarte w § 4 w naszej opinii nie są podstawą do wprowadzenia ustaleń do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wodynie dotyczących ograniczenia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. Ograniczenia m.in. w postaci: braku możliwości zabudowy w odległości 100m od granic lasów na terenach niezalesionych, zachowaniu 70% powierzchni czynnej biologicznie dla każdej działki inwestycyjnej, dla nowo powstających obiektów budowlanych. Na terenach przyległych do rezerwatu i mający stanowić jego otulinę, zbyt rażąco ingerują w prawo własności i ograniczają prawa właścicieli działek wymienionych w § 9. Ochrona unikatowego kompleksu leśnego, jakim są Dąbrowy Seroczyńskie nie wymaga stosowania takich obostrzeń w naszej ocenie.”*

Ustawodawca uchwalając przepisy ustawy o ochronie przyrody wyczerpująco uregulował różnorodne aspekty funkcjonowania rezerwatu przyrody, w tym również jego ochronę przed niekorzystnym wpływem wynikającym z działalności człowieka. Upoważniając regionalnych dyrektorów ochrony środowiska do wprowadzenia planem ochrony ustaleń do dokumentów planistycznych dał on im narzędzie pozwalające eliminować lub ograniczać zagrożenia dla przyrody, jakie mogą powstać w wyniku zagospodarowania terenów otaczających rezerwat. W przeciwieństwie do samego rezerwatu, ustawa o ochronie przyrody nie wprowadza ani nie upoważnia do wprowadzania zakazów w zakresie wykonywania prawa własności nieruchomości położonych w sąsiedztwie rezerwatu. Nie obowiązywanie na terenach otaczających rezerwat zakazów nie oznacza, że brak jest jakichkolwiek ograniczeń na tym obszarze. Ustawowo określony cel wprowadzenia planem ochrony wskazań do dokumentów planistycznych stanowi podstawę do formułowania ograniczeń w sferze wykonywania własności nieruchomości położonych w sąsiedztwie rezerwatu. Wychodząc z regulacji określonej w art. 20 ust. 3 pkt 7 ustawy o ochronie przyrody, można przyjąć, że wprowadzone planem ochrony wskazania do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i studium stanowią strefę ochronną graniczącą z rezerwatem, którą wyznacza się w celu zabezpieczenia rezerwatu przed zagrożeniami zewnętrznymi, mającymi swoje źródło poza granicami rezerwatu i wynikającymi z działalności człowieka. Mając na

uwadze cel wprowadzenia ustaleń, przyjęć należy, że na terenach graniczących z rezerwatem można wprowadzać wszelką formę zagospodarowania, jeżeli nie stwarza zagrożenia dla rezerwatu. Podział na strefy oraz określone w stosunku do nich wskazania został zredagowany w oparciu o analizę obowiązującego studium gminy. Ocena sposobu zagospodarowania przestrzennego, jaka została przeprowadzona na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony rezerwatu wykazała, że zapisy studium nie będą naruszać aktu prawa miejscowego, jakim jest plan ochrony. Obowiązujące akty zagospodarowania przestrzennego nie zagrażają celowi ochrony rezerwatu i przedmiotom ochrony obszaru Natura 2000. Z tego tytułu nie ma potrzeby wprowadzania w nich zmian i ich ustalenia mogą zostać przeniesione do projektu planu ochrony. Przebieg wskazanych w projekcie planu ochrony granic poszczególnych stref, ma swoje odzwierciedlenie w granicach stref wyznaczonych w istniejącym studium. Wskazać przy tym należy również to, że zdefiniowanego w zarządzeniu § 4 nie należy traktować, jako podstawę do wprowadzenia ustaleń do planowania przestrzennego, gdyż jego funkcją jest wskazanie określonego dla rezerwatu celu ochrony przyrody oraz przyrodniczych i społecznych uwarunkowań jego realizacji. Uwzględniając wniesioną uwagę przedredagowano treść ustaleń w taki sposób, aby nie były odczytywane, jako wskazania do zmiany studium. Ponadto mając na względzie, że studium w większości określa dla jednej działki ewidencyjnej różne sposoby zagospodarowania, a ustalenia planu ochrony odnoszą się do konkretnych działek ewidencyjnych, w celu uczynienia planu ochrony:

- a) obszar objęty wskazaniami podzielono na strefy, których granice mają swoje odzwierciedlenie w granicach stref wyznaczonych w studium.

Studium		Plan ochrony	
Obszary	Ustalenia	Strefy	Ustalenia
L (obszary lasów)	Wykluczenie zabudowy nie związanej z ochroną lasów i prowadzeniem gospodarstwa leśnego. Utrzymanie trwałości lasów.	A	Należy utrzymać dotychczasowy leśny sposobu przeznaczenia i użytkowania gruntów, bez możliwości budowy obiektów budowlanych niezwiązanych z ochroną lasów, prowadzeniem gospodarki leśnej lub z realizacją inwestycji liniowych celu publicznego. Należy zachować stosunki wodne na poziomie nieprzyczyniającym się do ich zmiany w sposób mogący negatywnie wpływać na rezerwat i obszar Natura 2000.
M2 (obszar zabudowy mieszkaniowej o	Główne funkcje - zabudowa jednorodzinna. Funkcje uzupełniające: zabudowa	B	Dopuszcza się realizację inwestycji liniowych celu publicznego, zabudowy

<p>niskiej intensywności, zabudowy jednorodzinnej wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi z dopuszczeniem zabudowy usługowej)</p>	<p>zagrodowa usługi nieuciążliwe, zieleń urządzona. Adaptacja istniejącego zainwestowania z możliwością modernizacji i rozbudowy preferuje się zabudowę jednokondygnacyjną z wykorzystaniem poddaszy na cele mieszkaniowe. Formy zabudowy dostosowane do architektury regionalnej. Wprowadzenie zieleni urządzonej. Wydzielenie dróg dojazdowych do projektowanych terenów o odpowiednich parametrach.</p>		<p>jednorodzinnej, zagrodowej oraz usługowej. W ramach zainwestowania terenu pod zabudowę jednorodzinną, zagrodową oraz usługową należy wprowadzać zieleń urządzoną. Należy zachować stosunki wodne na poziomie nieprzyczyniającym się do ich zmiany w sposób mogący negatywnie wpływać na rezerwat i obszar Natura 2000.</p>
<p>M3 (obszar zabudowy zagrodowej wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi z dopuszczeniem zabudowy jednorodzinnej usługowej i letniskowej)</p>	<p>Główna funkcja - zabudowa zagrodowa. Uzupełniające funkcje: zabudowa jednorodzinna, zabudowa usługowa nieuciążliwa i letniskowa. Zasady zagospodarowania obszarów adaptacja istniejącego zainwestowania z możliwością modernizacji i rozbudowy z uwzględnieniem przepisów szczególnych, dopuszczenie zabudowy usługowej głównie dla potrzeb obsługi ludności o charakterze nieuciążliwym, zalecane wprowadzenie zieleni urządzonej jako trwałego elementu towarzyszącego zabudowie mieszkaniowej i usługowej, zalecane wykorzystanie zabudowy zagrodowej do celów agroturystyki, dopuszczenie zabudowy zagrodowej niezbędnej do prowadzenia gospodarstwa rolnego, poza orientacyjnymi granicami określonymi na rysunku studium, pod warunkiem uwzględnienia wymogów określonych w przepisach szczególnych, dla zabudowy letniskowej zalecana wielkość działki 2000 m² z obowiązkiem wprowadzenia zieleni urządzonej stanowiącej min. 30% powierzchni indywidualnej działki, wybudowanie szczelnych zbiorników bezodpływowych.</p>	<p>C</p>	<p>Dopuszcza się realizację inwestycji liniowych celu publicznego, zabudowy zagrodowej oraz jako zabudowy uzupełniającej zabudowę jednorodzinnej, usługowej i letniskowej. W ramach zainwestowania terenu pod zabudowę jednorodzinną, usługową i letniskową należy wprowadzać zieleń urządzoną, jako trwały element towarzyszący zabudowie. Należy zachować stosunki wodne na poziomie nieprzyczyniającym się do ich zmiany w sposób mogący negatywnie wpływać na rezerwat i obszar Natura 2000.</p>

PN (obszar zabudowy przemysłowej, usługowej, składów i magazynów o niskiej intensywności)	Główna funkcja: zabudowa przemysłowa, uzupełniająca funkcje: zabudowa usługowa, zieleni urządzona.	D	Należy zachować dotychczasowy sposób przeznaczenia i użytkowania gruntów. Należy zachować stosunki wodne na poziomie nieprzyczyniającym się do ich zmiany w sposób mogący negatywnie wpływać na rezerwat i obszar Natura 2000.
RL (obszar ochrony lasów i zadrzewień)	Powiększenie zasobów leśnych poprzez wprowadzenie zalesień. Leśne uproduktywnienie zwiększającej się podaży gruntów porolnych oraz gleb nieprzydatnych do produkcji rolnej - zalesienie gruntów wskazanych w "Studium zagospodarowania przestrzennego gm. Wodynie - Uwarunkowania w skali 1:10000 i Kierunki - w skali 1:25000".	E	Należy zmienić dotychczasowy sposób przeznaczenia i użytkowania gruntów wprowadzając zalesienia. Dopuszcza się realizację inwestycji liniowych celu publicznego. Należy zachować stosunki wodne na poziomie nieprzyczyniającym się do ich zmiany w sposób mogący negatywnie wpływać na rezerwat i obszar Natura 2000.
RM (obszary rolne o zróżnicowanej intensywności produkcji z przewagą gleb słabszych z dopuszczeniem zabudowy, głównie zagrodowej)	Utrzymanie użytkowania rolniczego z dopuszczeniem zabudowy głównie zagrodowej.	F	Na terenach rolnych należy utrzymać ich dotychczasowy sposób przeznaczenia i użytkowania gruntów z dopuszczeniem zabudowy, głównie zagrodowej. Dopuszcza się realizację inwestycji liniowych celu publicznego. Należy zachować stosunki wodne na poziomie nieprzyczyniającym się do ich zmiany w sposób mogący negatywnie wpływać na rezerwat i obszar Natura 2000.
W (obszar wód)	Ochrona wód powierzchniowych.	G	Należy zachować dotychczasowy sposób przeznaczenia i użytkowania gruntów w formie zbiornika wodnego.

b) dodano opis przebiegu granicy poszczególnych stref w formie wykazu współrzędnych punktów załamania granicy,

c) dodano mapę obrazującą przebieg granicy poszczególnych stref.

W związku z negatywną opinią Rady Gminy, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, po naniesieniu stosownych poprawek, powtórnie przesłał projekt zarządzenia do zaopiniowania Radzie Gminy. Rada ponownie negatywnie zaopiniowała przedłożony powtórnie projekt zarządzenia. Rada, jako uzasadnienie swojego stanowiska wskazała „Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie

pismem WPN-I.6202.1.2016.AZ z dnia 12 stycznia 2016r. (data wpływu do Urzędu 14.01.2016r.) działając na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013r. poz. 627, z późn. zm.) zwrócił się do Rady Gminy Wodynie o ponowne zaopiniowanie projektu planu ochrony przyrody Dąbrowy Seroczyńskie. Rada Gminy Wodynie mając na uwadze ochronę przeciwpożarową rezerwatu Dąbrowy Seroczyńskie, zaopiniowała przedłożony projekt planu negatywnie. Przez obszar rezerwatu "Dąbrowy Seroczyńskie" przebiegają drogi, których główną funkcją jest ochrona przeciwpożarowa kompleksu leśnego tworzącego rezerwat. Zgodnie z § 7 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006r. (Dz. U. 2006r. Nr 58 poz. 405 z późn. zm.) „Drogi leśne, wykorzystywane jako dojazdy pożarowe, powinny być oznakowane i utrzymane w sposób zapewniający ich przejezdność”. Drogi pożarowe na terenie rezerwatu Dąbrowy Seroczyńskie zostały wskazane w Planie Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Siedlce na lata 2006-2015, który został pozytywnie zaopiniowany przez Wojewódzkiego Komendanta Państwowej Straży Pożarnej. Ustawienie szlabanów na drogach pożarowych uniemożliwiających wjazd pojazdów do rezerwatu w znacznym stopniu ogranicza ich przejezdność. Wystarczającym środkiem dla zabezpieczenia stosowania zakazów na terenie rezerwatu wynikających z ustawy o ochronie przyrody w naszej ocenie jest ustawienie tablic informacyjnych. Przedstawiony projekt Planu Ochrony Rezerwatu Dąbrowy Seroczyńskie zaopiniowany został negatywnie. Ustawienie szlabanów na drogach pożarowych na terenie rezerwatu ogranicza ich przejezdność co stwarza zagrożenie dla ochrony przeciwpożarowej kompleksu leśnego stanowiącego rezerwat oraz terenów przyległych.”. Ustawianie szlabanów uniemożliwiających wjazd na drogi leśne nie stoi w sprzeczności z przepisami z zakresu ochrony przeciwpożarowej lasów i jest powszechnie praktykowane w lasach nie objętych ochroną rezerwatową.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przesłał projekt planu ochrony do zaopiniowania Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska opiniując projekt zarządzenia wskazał następujące uwagi:

- 1) Uwaga do przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu „*Wg mojej opinii to też są cele ochrony (szczegółowe). Uwarunkowaniami będą wszystkie te okoliczności, które mają wpływ na stan ochrony lub wykonanie działań np.: prowadzona gospodarka leśna przed powołaniem rezerwatu, istniejąca sieć rowów odwadniających lub planowane wykonanie takich rowów w pobliżu rezerwatu, występowanie gatunków inwazyjnych itp.*”

Uwzględniając wniesioną uwagę preredagowano treść tej regulacji.

- 2) Uwaga do załącznika numer 5 „*Warunek niepotrzebnie skomplikowany i wewnętrznie błędny. Jeżeli nawrót zabiegu jest, co 3 lata to, przy założeniu wykonania pierwszego zabiegu w 1 roku, może być max 4 zabiegi w 10-cio leciu i 7 w 20-leciu. W związku z tym drugie zdanie jest*

sprzeczne z pierwszym. Nie jest konieczne również 3 zdanie ponieważ przy odstępie pomiędzy zbiegami wynoszącym 3 lata, w 5-cio leciu nigdy nie będzie więcej niż 2 zabiegi.”

Uwzględniając wniesioną uwagę przeredagowano treść tej regulacji.

3) Uwaga do załącznika numer 5 „*Brak podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działania.*”

Ustawa o ochronie przyrody upoważnia do wskazywania w planie ochrony podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działań ochronnych, wyłącznie w stosunku do realizacja czynności związanych z zachowaniem właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Tym samym nie ma podstaw do tego, aby w planie ochrony zostały zdefiniowane podmioty odpowiedzialne za wykonanie działań, których realizacja nie jest związana z przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000.

Projekt zarządzenia został uzgodniony przez Wojewodę Mazowieckiego.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt planu ochrony będzie oddziaływał:

- 1) na Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 2) na właściciela rezerwatu;
- 3) jako powszechnie obowiązujący akt prawa miejscowego na wszystkie podmioty, które znajdują się lub znajdują w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją.

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia jako akt prawa miejscowego podlega:

- 1) na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie uzgodnieniu z Wojewodą Mazowieckim;
- 2) na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zaopiniowaniu przez właściwą miejscowo radę gminy;
- 3) na podstawie art. 19 ust. 1 a ustawy o ochronie przyrody procedurze udziału społeczeństwa przewidzianej przez ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235, z późn. zm.).

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia pociągnie za sobą skutki finansowe dla budżetu państwa w wysokości około 290 000 zł w przeciągu 20 lat obowiązywania planu ochrony, które wynikać będą z realizacji działań ochronnych zaprojektowanych w planie ochrony. Mogą być one finansowane w szczególności ze środków pochodzących z:

- 1) budżetu państwa na zasadach ustalonych przez ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.);

2) ubiegania się o pozyskanie środków finansowych z Narodowego lub/i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy w projekcie zarządzenia z uwagi na ograniczony zakres prac jak również realizacja ich na przestrzeni 20 lat nie będą miały znaczącego wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja objęta przedmiotowym zarządzeniem jest objęta prawem UE. Zarządzenie swym zakresem obejmuje teren objęty ochroną w ramach sieci Natura 2000 specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) na podstawie Dyrektywy Unii Europejskiej 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny Dąbrowy Seroczyńskie PLH 140004.